Päewaleht

ESMASPÄEWANE WÄLJAANNE. NÄDAL nr. 40.

Nr. 283 Esmaspäewal, 17. oktoobril 1927 (IV) XXII aa

Esmaspäewal hinnata kaasandena pilke- ja naljaleht „KRATT“. Tegew toimetaja K. A. HINDREY.

TOIMETUS ja TALITUS: Pikk tän. 2. Kontor awatud 9—5. Ärijuhi kõnetunnid 9—11, 4—5. Aadress: „PÄEWALEHT“, Tallinn, postkast 87.

TELEFONID: Päewauudised 17—96, Tallinna teated, rahwamajandus ja õhtune walwekord —347. Ärijuht ja kontor 311, kassa ja arweosakond 23—54, trükikoja konton 11—08, kauplus (Jaani tänaw nr. 6) 15—13.

Peatoimetaja H. Rebane. Tel. 23—63.

Tänast lehte 6 lehe

Uksik num

Nädala wäljaanne eraldi tellide

1 kuus — 30 marka
2 „ — 60 „
3 kuus — 85 „

Üle kolme kuu 20 marka. Aadressi muut

Kuulutuste hinnad: Kuulutuste küljel ühel weerul 6 mk. millimeeter 12 mk. mm., tekstis kuulutuste kirjaga 15 mk. mm jaga 18 mk. mm. ühel weerul. Kohaotsimise kuu hinnaga. Kuulutusi wõetakse wastu kuni laupä Käsikirjad hoitakse alal ainult selle koh

Tallinna-Helsingi laskewõistlus.

Meelepõlusid merehaigete küttide laagrist.

(„Päewalehe“ erikirjasaatjalt.)

Helsingist, 15. oktoobril. **Pühapäewal on siin Tallinna-Helsingi maleweemaehelised laskewõistlused. Tallinna maleva kaitseliidu meeskond jõudis siia kell 17. Meri oli terwe sõidupäew tormine. Pool meeskonda oli siia jõudes merehaige. Seepärast wäljawaated wõistluste tulemuste kohta mitte kõige paremad. Helsingi maleva meeskonnas wõistlewad kaks laskurid, kes eelnesid 1924. a. Pariisis ülemaailmalisteil laskewõistlustel.**

Helsingist, 15. oktoobril. Sadamas wõtsid Tallinna meeskonda, mis koosnes 22 mehest ja mõnest lõbureisijast, wastu Helsingi Suojeluskunta automobiili ja muusikakoor. Wilmakes elanesid umbes 20 noort 12—14-aastast trummilõõjat.

Pärast aastawat waatamõõtu „Mu isamaa“ ja „Poriläste marssiga“ asetati Tallinna wõistlejad roisiwõisinatest puhkama Helsingi maleva koju. Pealiitud ja ajalehtede esitajad aga pelgutati „Hansa“ hotelli paremateesse tubadesse.

Kõik wõistlejad ja kaasasõitjad tõnelesid, et neil pole weel olnud nii halba merehaigust sõiduks Tallinnast Helsingisse. Tinglimata arwatakse see ilm ja merehaigus mõju hõnsete laskesõidugajärgede peale, sest hõigeid olid ülle poole meeskonna — ja seal hulgas wist kõige paremad laskjad, nagu Lehonen, Johanson jne.

Juba Naissaare tagant wälja sõites, wõttis meid wastu äge torm, mille tõttu ta laewamehed (ja hiljem loots pärast Suomenlinna) ütlesid, et nemad pole 5 aasta jooksul niisugust tormi näinud.

Kui jõudsime Helsingi sadamasse, olid meheed juba enam-wähem toitarnud, kuigi kõik olid läbimärjad, sest et laineid läksid umbes kolm tundi wahalt üle laeva. Igatahes ei tohi unelaikus, kui taheldakse kõrra tagasigõrgede peale, meeskonda siia saata mitte niisugusse „mannaga“, nagu seda on „Lood“.

Helsingi sadamas wõttis meid wastu automobiil, muusikakoor ja suur hulk uudishimulikke ning ajakirjanikud, Eesti saadikuna esitaja hra Pallo, teatre wägi fotograafe jne.

Pärast „Maamunot“ ja „Poriläste marssi“, ida kuulsime rõõmustust, ning peaaliitude waastaitile teatrietsi maleweerd kõik wõistlejad Helsingi Suojeluskunna kohusse ning peaaliitud ja ajakirjanikud ja wõõrsõbrastrõnnid „Hansa“ hotelli.

Järgnes õhtusöök õhtuliste laginas, kus tuttawamsid hõnsed ägedad wõistlejad. Sellest ei tõnele ma pikemalt, sest kui keegi seda teeks, siis riikuks ta Soome keelusendust.

*

„Millä nähd wielä?“ — see küsimus on nõisugune, mida mõistame mina ja see, kes poole tunni eest (ülelaulise kella järele) lahkus meist.

Seda, et soomlased ütlesid meile, et „Sakuman Maija“ jäärwat Helsingisse.

Neil olewat nii head kõrid, et tabawat kõik kõrn ühe pauguga, kui neid õõnd ajawad ühe ja sama laiuskraadi all.

Meie, kaks Eesti ajalehenuest, ei taha hakata neid Soome wõistlejaid ja „muidu mehi“ eitama, küll aga ütleme, et nende hulgas on kõik olümpiakast — s. t. kõik meest, kes laskmises wõistlesid 1924. a. Pariisis. Ja kõik teisi, kes iga aasta wõistlewad Oslo, Kopenhaageni ja Stockholmiga. Tallinnal on praegu behõlist. Ingermann, Hiiop ja Loskamann ei looba kõige paremat...

Nii. Weel mõtlagi: Loskamannist.

Kui jõudsime Helsingi sadamasse, tuliu meie juure Soome ajalehemehed, kes küsisid, „Kas see on Yrjö Loskamann, kes täällä on nii kõhnaku (nii nõd minunit ölisid, sest Jüri oli kõhnatu kui kõim meest) — Meie wastasime: „ei, ei.“

Siis ütlesid meheed: „Küll on kõrnud nõstuseks. Ei see Ameerikamiehe ensimäisti küll ochaa!“

Meie tõnelesime neile küll, et Jüri terwis on paljo parem, aga nemad rõõmustasid pead.

Homme on wõistlus Tallinna-Helsingi. Aege wõitage kõhla. Küll kõotate...

E. Wiitol.

Tallinna tuletõrje sügismanööwer õnnestus.

Tund tõsist töötamist.

Kolme minutiga õnnetuskohal.

Eile enne lõunat korraldati Tallinna tuletõrje organisatsioonide ühine sügismanööwer. Kella 8-ks hommik. on pritsimaja ja tütarlaste gümnaasiumi ette riwistunud tuletõrjujad. Nende taga seisawad sõiduwalmis kõik tuletõrje abinõud: käsipritsist autopritsini ühes auruprituide Katariina, Matilde ja Wäike'ga. Üle nende kõigi paistawad redelid.

Peamees J. Toffelmann terwitab meeskonda ja selle järele kogunewad jaoskondade ülemad kokku. Peamees annab lühikese ülewaate oletatawast seisukorrast ja juhatab kõik üksikute pritside töötamiskohad.

Seisukord on järgmine:

Ühe lauawabriku hoowi peal olewas kuiwatushoones on tuli lahti puhkenud. Kergelt põlew lauamaterjal, tuule sõit ja kiirus toetawad tule kiiret laialilagunemist — mõni minut ja terwe lauawabrik ühes kõrwaliste hoonetega ning laualademetega kujutab endast tulemerd.

Suure kuumuse tagajärjel wõtab tuld üle kõrwa asum elumaja pööningukord, mille osa tarwitatakse elukortertena, kus elab haiglane wanainimene lapsega. Trepikoda on neil wõimata tule, wingu ja paksu suitsu tõttu wäljapääsuks kasutada. Ka sama maja teised korterid täituwad kiiresti suitsu ja winguga ning teadmata on tuletõrjujatele, kas mitte mõne inimese elu hädaohus pole. Kesct kibedat tööd ja tegewust, et sundida tuld tema piiridesse — kostab kõrwulukustaw müra ja plahwatus. Õhku lendawad kiwid, põlewad pun- ja randosad, mis wõimaldawad tule ülekandmist. Plahwatuse tagajärjel langeb ümber üks wabriku hoonete tulemüüridest, ning matab enda alla mõned tuletõrjujad.

Eeltähendatud lauawabrikut ühes lauaademetega kujutawad endast L. Koidula tänawal asuwad majad nr. 5 ja nr. 3-a ühes muruplatsiga, ning elumaja kujutab — maja nr. 24.

Kirjeldatud õnnetusel tulewad elumajast nr. 34 elanikud ja tulemüüride langemisel tuletõrjujad päästa. Tulele piiri panemiseks peab laudu, wabriku ja elumaja kustutama ning kõrwalhooneid kaitsma.

Kell 8.32 min. järgneb peamehe korraldus wäljasõiduks. Kogu Weneturg on täidetud ruttawatest tuletõrjujatest. Kes pääseb oma osakonnaga ühes, saab kiiremini kohale, kuid teised peawad jooksma. Kogu Narwa maantee kihab ja on täidetud suitsuga aurupritsi korstendest. Et sel filmapildul ka tramm liikumas pole, siis on tee waba ja hobused jooksewad röömsalt. Tee peal juhtub aga wäike õnnetus. Üks tuletõrjujatest — Jakobson kukkus redelwankrilt ja teine — Schulz tramm pealt maha. Mõlemad on weejaoskonnast. Wiimane saab wähe kannatada peast ja kätest.

Kolm ja pool minutit pärast wäljasõitu on esimesed pritsid kohal ja poolteist minutit hiljem juhib juba teine jaoskond wõimsa weejoa „põlewale“ hoonele, selle järele ka linna lendsalga weetangi meeskond ja silmapilk hiljem sadama tuletõrje pritsi. Ühtlasi tõuseb üles ka lendsalga redel. Teisel jaoskonnal õnnestus esimesena seepärast wett anda, et ta otsekohe hüdrandist wõttis. Sadama tuletõrje asus Kontsertaia tiigi juure ja haakas sellest wett wõtma.

Et manööwri koht enne teada polnud, siis olid majade elanikud päris ehmatanud, kui tuletõrje kohale sõitis. Siia ja sinna akendele ilmuwad inimesed waatama, kus tuli lahti.

Kulub weel mõni minut ja siis on kohal kõik tuletõrje abinõud. Igal pool on hoogus tegewus. Korraga kuuldub tugew plahwatus. Juba jooksewad sanitaarid kanderaamiga. „Kannatanud“ wiiakse sanitaar-auto juure, kus esimest abi antakse. „Wigastus“ ei ole esialgu suur ja wähendab ainult lühikeseks ajaks „töötõõmet“. Ühe maja keldris on paks suits ja seal tuleb tarwitada suitsumaski. Warsti kuuldub laua wabriku juurest jälle tugew plahwatus. Kaks wigastanut kantakse ära.

Kehes ringkäiku manööwri piirkonnas, paistab silma, et meeskond on ülesande tõsiselt wõtnud ja asjalikult oma töö juures. Üksikutel on paberossid suus, et soendada oma nina, kuid need ei takista kustutustööd. Sarnane nähtus ei taha hästi kooskõlas olla filmapilguga.

Umbes tunniajalise töötamise järele on „tulest“ täielikult wõit saadud. Siin ja seal „kutsewad“ weel ahterwered, kuid konstateeritakse, et need enam hädaohtlikud ei ole ja tuletõrjujad wõiwad töö lõpetada.

Seekord on „tulekahjule“ ilmumud ka muusikakoor. Ta ei wõta kustutusest osa, waid waatab pealt ja awaldab oma arwamist. Kuid lõpuks seab ta pillid häälde ja juhib „tahmased, wäsinud ja läbimärjad“ tuletõrjujad kergel marssisammul linna poole.

Peamees awaldab meeskonnale tänu hästi korda läinud manööwri eest ja selle järele sammub meeskond juhatuse ja kutsutud külaliste eest mööda.

Pritsimaja ees läheb meeskond laiali.

Manööwritel wiibis prefekt Tolmoff ühes abiprefekt Sihlega.

Tramm ja auto põrkasid kokku.

T. Tartu mnt. asuwa Aerutajate klubi restorani ees põrkasid kokku linna tänawaudree wagun ja weoauto nr. 2618. Auto ja ikokkupõrkel terweks, kuid wagun sai wigastada. Trammijuht küüdistab autojuhti Bruno Palmi ettewaatamata sõidus.

Autode kokkupõrge.

Laupäewal põrkasid kokku Lembiitu ja W. Tartu mnt. nurgal weoauto nr. 2774 ja Poola transpordi auto nr. 6. Weoauto sai kokkupõrke tagajärjel tunduwalt wigastada. Weoauiot juhtis Olga nul. elaw Reinhold Koch, kellel puudub sõiduluba.

Moodsate tantsude kursused

H. Küttim

assist. B. Asury.

Tuletame tantsuharrastajaile meele lähenewat tantsu- ja ballide hooaja algust. Kursuste kawas kõige moodsamad tantsud

Naisgrupile tarwis 25 wanemat härrat.

N. B. Teatame, et hra J. Tompshon'iga mel. mingit ühist ei ole.

Walmisriietekauplus

Weerenni t. nr. 3.

Suures wallkus inglise riidest lopesid kängurukraedega, paltuid kotik- ja karakulkraedega ning ülikondi headest kodu- ja wäljamaa riietest, walmistatud omas töökojas, soowitame wäljaspool wõistlust, tunt. head. ja mõstlikkude hindadega. Ka tellimiste peale. Weerenni t. 3.

Soowitame ülikonna-, paltu-, siidmantli- ja kleidi- riideid

parimaist kodu- ja wäljamaa wabrikuist lgasugu plüüsi siidi, flanelli, kardinatülli, pesu- ja mööbliriideid suures walikus.

Kõige soodsam kaupmeeste ja tarwitajate ostuk

Aupaklikult

Estoonia all 11 Aktsiaselts „O S A“ Estoo

Kohale jõudnud uus saadeti moodsaid

mantli-, kleidi-, ülikonna- ja palit

Mantli-, kleidi- ja woodrisiidid. Soowitab suures walikus

K.-m. J. Berkowitsch Oru tän.

Hinnad odawad ja õiglased. Kõrgewäärtuslikud kaubad parematest Inglise ja Prantsu

Tund aega Soome aurik „Wellamol“.

Laupäewal wiibis esmakordselt Tallinnas uus Soome aurik „Wellamo“. Sel puhul külastasid aurikut Soome saadik Eestis dr. R. Holsti, mereasjanduse peawalitsuse direktor ins. Aawik, sadamakapten H. Dampf, tollidirektor H. Jõõdu, peatolliameti ülem P. Rebane, laewade ja ladude ülewaataja hra Prink, ajakirjanikud ja teised.

„Wellamo“ kapten hra Ferbõm tutwustas külalisi lähemalt laewa ehituse ja sisseseadega. „Wellamo“ on Helsingi aurulaewaselts ehitada lastud Kopenhaagenis ja wette lasti käesoleva aasta juunikuus. Suwel sõitis ta Kopenhaageni ja Helsingi wahet, kuid niüüd hakkab järjekindlalt sõitusid tegema Helsingi-Tallinna-Stettini liinil. Laewa pikkus on 80,36 meetrit, laius 12,14 m. ja süwis 5,5 m. Masinate jõud ulatub 2.300 H. P., bruttotonnaash 2,050, kiirus 14 meremiili tunnis; kodusadam Helsingi. Auriku ehitus kulud tõusid 200 miljoni Eesti marga peale.

Aurik „Wellamo“ on jäälõhkujate tüüpi ja ehitatud peamiselt ülaltähendatud laewaliinil ühenduse pidamiseks talwisel laewasõidu hooajal. Reisijate jaoks on kõige mugawustega kasutada ainult esimene ja kolmas klass. Kajutid on awarad pehme mööbliga jne. Üldse on laewaehituisel kasutatud tehnika wiimaseid saawutusi ja kõik selleks tehtud, et reisijatel wõimalikult mugaw oleks reisil wiibida. Peale reisijate wõtab moodne aurik peale ka mitmesugust kaupa. Laupäewal wiis ta Tallinnast Stettiini peamiselt wõid ja mune.

Esimesed poksiwõistlused.

Kalewi wõimlas peeti laupäewal esimesi katsewõistlusi poksis. Esines kaheksa paari, nende hulgas mõned mued lubawad meheed. Hoolsa treeningu tõttu näis meeste worm nüüd warasügisel juba umbes samal tõrgusel olewat, kui harilikult kewadel, nii et tänawu talwel tunduwaid edusamme poksi alal wõib ennustada.

Kõik kaheksa paari lõppesid punktiwõiduga. Toome paarid järjekorras, märkides esimesena wõitjat: Palm (70 kg. kehakaal) — Kuustmann (75); Luts 2. (55) — Jegorow (56,5); Bachmann (73,5) — Pastik; Wiikberg (59,5) — Saasep (61,0); Kunra (71) — Isajew (66); Lilender (67) — Ivanow (65); Kreekmann (65) — Greenbaum (64); Kaljo (57,5) — Taar (55).

Ilm läheb soojaks.

Oodata tormi ja wihma.

Ülewaade 16. okt. Teraawmägede piirkonnas asunud tsüklon on tänaseks tugewasti sügenenud. Keskkõht (731 mm.) asub Karusaarel. Madalrõhkkond wõtab oma alla kogu Põhja-Euroopa. Õhurõhumine on kõige enam langenud Põhjalahel ja Soomes. Seega on oodata madalrõhuala laienemist wõi liikumist lõuna poole.

Temperatuur on Skandinaawias tugewasti tõusnud. Külma oli weel mägedes. Sise-Soomes oli kohati weel 5 kr. külma, kuid Lõuna-Soomes juba 7 kr. sooja. Kesk-Euroopas on temperatuur kaunis madal — paar kraadi sooja. Ka meil on oodata temperatuuri tugewat tõusu. Läinud öösl oli 7 kr. külma Tartus ja Wõrus, 5 kr. Nõmmel, 4 — Tallinnas, 3 — Narwa-Jõesuus ja 2 kr. Pärnus ja Pakris. Sooja oli Wilsandis 8 kr. Eile oli enamalt jaolt 1—3, Wilsandis aga 5 kr. sooja. Täna hommikul oli kerge wihm Pakris ja Wilsandis. Hommikul k. 9 oli õhurõhumine Tallinnas ja Wilsandis 759,2, Narwa-Jõesuus ja Pärnus 760,8 ja Tartus 762,2 mm.

Wõimalik seisukord: On oodata soenemist. Walitsema jäävad lõunakaarte tuuled, mis hiljem pöördubad läände. Tuul wõib tormiseks paisuda. On wõimalik ka wihm.

Endine parun kõrtsikangelaseks.

Th. Pilar-Pilchau, endine parun, on Tallinna kõrtside alaline külaline ja laialt tuntud. Seekord „Metropoli“ ümbes oli ta kõwasti wintis ja hakkas lärmitsema, mispärast ta kõrtsist wälja toimetati. Kuidas kukumine sündis, pole selgitatud. Restorani teenijad seletawad, et mingisugust wäljawiskamist pole olnud. P.-P. olnud nii joobnud, et ta ise maha kukkunud. Jalalun on murdunud kolmest kohast.

Hoolimatu autojuht.

Tundmatu sõiduauto sõitis S. Karja uulitsal Emilie Trankmannile otsa. Trankmann sai kukkudes peast wigastada. Kesshaigemajas tunnistati wigastus kergeks. T. ei tea auto numbrit, sest auto sõitis kiirelt ja peatamatult edasi.

Auto ajas woorimehele otsa.

Kaarli puiesteel sõitis sõiduauto nr. 2400 Weerenni nul. 28 elawale woorimehele Sergei Einbergile otsa, purustades troska esimese osa ja wigastades hobust. Troska ja hobune kuulusid Magasini nul. elawale Tõnis Wärbole, kelle juures E. sõidupoisina teenis. Einberg süüdistab autojuhti ettewaatamata sõidus.

Sõiduauto nr. 2422 sõitis Kaarli pt. Estonia piimäri piimawäljawedaja Karl Kiisa waukrile otsa. Wanker sai wigastada ja üks piimanõu purunes. 40 toopi piimw jooksis selle tagajärjel teele maha. Kahju 6000 marka.

Pussitaja Pirita sillal.

15. oktoobril pärast lõunat sõitsid kolm joobnud olekus isikut sõiduwoorimehega Pirita sillale. Sillal tekkis nende wahel tüli, kusjuures Aleksander H. löi Israeli nul. elawale Herbert Martinsonile mitu haawa rindu, kõhu ja selga. Esimesit abi andis haawatule Pirita apteeker ja pärast seda toimetati ta linna kesthaigemajja. Lööja Aleksander H. ja temu kaaslane Oskar P. toimetati Wiimsi walla wangikambri.

Soowitame Soow

ülikonna-, paltu-, siidmantli- ja kleidi- riideid

parimaist kodu- ja wäljamaa wabrikuist lgasugu plüüsi siidi, flanelli, kardinatülli, pesu- ja mööbliriideid suures walikus.

Kõige soodsam kaupmeeste ja tarwitajate ostuk

Aupaklikult

Estoonia all 11 Aktsiaselts „O S A“ Estoo

Kohale jõudnud uus saadeti moodsaid

mantli-, kleidi-, ülikonna- ja palit

Mantli-, kleidi- ja woodrisiidid. Soowitab suures walikus

K.-m. J. Berkowitsch Oru tän.

Hinnad odawad ja õiglased. Kõrgewäärtuslikud kaubad parematest Inglise ja Prantsu

Salakuulajate paljastamine jatku

Umbes 50 inimest areteeritud. — GPU agent lootis eest autasu saada.

Suuremad ümberkorraldused Läti piiriwalwe

Riiast, 15. oktoobril. Salakuulajate organisatsiooni paljastamise puhul o ter M. Skujeneeks seletanud, et ministeeriumil juba ammu teada oli Läti piiriwalwe tarwilisel kõrgusel mitteseismine. Ametist tagandatud piiriwalwe ülem G piiriwalwe teenistusse wõtnud mitte ustawaid isikuid. Ametist piiriwalwurid on organisatsioonidega ühendust pidanud juba 1925. a. saadik. Suurem osa areteeri üles tunnistanud. Areteeritud on erandita alamad ametnikud.

Siseministeeriumil on kawatsus suuremaid muudatusi ette wõtta piiri kai astub kindlasti wõitlusesse sarnaste kuritegude wastu. Salakuulajad on teateid Läti piiriwalwe organisatsiooni, tema arwulise koosseisu jne. kohta.

GPU agent, kes Lätisse tuli ja ametiwõimudele salakuulajad teatawaks tegi, on keegi Nikitin. Salakuulajate nimekirja sai ta kui kirjutaja kätte GPU Läti-Wene piiri osakonnast. Ülekuulamisel seletas ta, et salakuulajate paljastamisega lootnud ta Lätilt autasu saada. Ta olnud kindlal weendumusel, et teenete eest saab ta ordeni ja kuskilt mõisasüdame. Tema tõkumentide hulgas letti tähtsaid andmeid Läti piiriwalwe kohta.

Kuidas Läti Nõukogude Wene kasuks salakuulajate organisatsioon loodi, iseloomustab keegi juurdlust toimetaw ametnik järgmist:

Salakuulajate wõrgu loomiseks tarwitasid PPU agendid terrori süsteemi. Läti raudteeametniku, kes Nõukogude Wene territooriumil wiibib, wõtawad GPU agendid wahi alla. Areteeritule pannakse süüks salakuulamine Läti kasuks ja teda ähwardatakse raske karistusega. Kui raudteeametnik seletada püüab, et essitusega tegemist on, ähwardatakse teda siiski Solowkisse saata. Talle pannakse ette „süüdi heaks teha“ GPU teenistusse astumisega. Raudteeametnikult nõutakse allkiri, et ta GPU-le kohustatud on tarwilisi teateid andma ja alles siis saab ta wabaduse tõ hiljem teadeteandmiseet keeldub, tema juure ja ähwardab GPU-ametniku ülemusele näidata.

Sama süsteemi tarwitawal wes. Agendid selgitawad, mill sugulased asuwad Nõukogude W wad neid süüdistama salakuula samuti Solowkisse saata. Nad j rimata tingimusel, et loowad si walwuritega ja kui wiimased GP wad. Õnnetud sugulased pööran riwalwuri poole kirjalikult, pal aidata. Sel teel suutsid GPU a wõrblemisi laialdase salakuulajat

Juurdlusel on kindlaks teh raudtee- ja piiriwalweametniku erilist tähtsust ei sisaldanud. K nende eksimisi raskeks kuriteoks wastu.

Areteeritute arw, keda sal lustatakse, tõuseb praegu juba ü

Areteeritute hulgas on m ülem, end. ohwitser Mizkew Baron, piiriwalwurid Korn san, Tarkan ja Sinizin.

Musta maski mõrtsukatöö Helsing

Püüdis käidawal tänawal asuwa kaupluse kassa röövid põgenemisel kaupluse omaniku maha ja haawas kahtnejat.

Sama mees haawas wile aasta eest murdwargusel Soome i Tatu Kolehmaist.

Helsingist, 15. oktoobril. **Möödunud neljapäewa õhtul kella 6 ajal juhtus Helsingis keset elawat liikumist julm röövimistatse. Selle ebaõnnestumisel lasi kelm tagaajajatest ühe surmaks ja haawas keset elawat tänawaliikumist kahtjuhusliku möödaminejat.**

Sündmusest kirjutawad Soome lehed: Neljapäewa õhtul weidi enne äri sulgemist tuli Kasarminkatu nr. 23 asuwasse puduskauplusesse sisse üks musta maskiga mees. Kaupluse omanik proua Helminen oli kassa juures paraajasti päewa sisse tulekut lugemas. Kauplusses oli ka kaks naismüüjat. Must maski wõttis taskust Parabellum-rewolwri ja kõrgutas: „Käed üles,“ kahtlustaes kassa järele samaaegselt haarata.

Proua Helmrise appihüüde peale jooksis kõrwalhoones asuw hra Helminen kauplusesse. Kuna mehega wõitlusesse astumine wist röövli eelarwes ei seisnud, hüppas ta kauplusest wälja ja pistis tänawat mööda jooksu. Hra Helminen ühes mõne teise isikuga talle järele. Tagaajamine läks mööda elawat linnaosa — Kasarmin-, Etelä-Makasiinin- ja Fabianinkatu mööda Tähetorni mäe poole. Jooksul pööras põgenejа ümber ja laskis kaks pauku Helmrise peale, millest üks jaksus rinda,

Löi pussiga rindu.

16. oktoobril löi „Nahwateatri“ ees W. Tartu mnt. keegi tundmatu mees Russowi nul. elawale 17-aastasele Alfred Paalbergile pussiga rindu raske haawa. Juhtumist nägi pealt Paalbergi kaaslane Friedrich Palm. Mõlemad seletawad, et nad lööjat ei tunne, kuid siiski wõiwad ta ettenähtamisel ära unda.

Restoranist wäljawiskamisel jalalna purunk.

Dunkri nul. asuwa „Metropoli“ restorani ulsehoidja Andres W. wiskas Rawila ajador Pilar-Pilchau uksest wälja. Wim nemult, ei ta paremu jala läärelun r halt. Pilar-Pilchau wiidi kohe kest wigastus raskeks, kuid mitte elukardei

Laip prügiwäljal

Tallinna jalgpalliklubi spordiw prügiwäljalt leiti Aron Sunderi laip kindlakstegemiseks toimetati laip lin

Hispaania uusi teid otsimas.

Rahwuskogu kokkuastumise järel.

Hispaania otsib uusi teesid oma poliitilise elu arendamiseks. Ei taheta enam tagasi minna selle juure, mis oli nelja, wiie aasta eest. Demokraatlikku parlamenti, nagu siis, ei taheta nüüd enam. Sest kõlawast nimest hoolimata oli sel parlamendil palju puudusi. Demokraatlik ei olnudki ta õieti, sest enam wähem oli ta nimetatud walitsuse poolt. Kirjatähe järele waliti saadikutekogu hääleõigusl. kodanikkude poolt, aga tõepoolest wiis walitsus walimistel peaaegu kõik oma kandidaadid läbi. Tema ametnikud oskasid asju alati nii ajada, et wõimul olew erakond hiilgawalt wõitis. Ainult silmakirjaks lasti siin-seal walida ka mõni wähemuse kandidaat. Olid wanameelsed riigitiiüril, siis said walimistel nemad õige suure enamuse. Aga kui waliti wabameelse walitsuse ajal, siis kuiwas endine suur wanameelne enamus nii kokku, et tast peaaegu midagi enam järele ei jäänud.

Ja see parlament tegi otsusi, nagu enamuserakonnale kasulik oli, ega hoolinud palju üldisest kasudest. Heaks kiitis ta kõik, mis walitsus talle ette pani, walitsus hoolitses aga kõigepealt iseenese ja oma sõprade eest. Oma erakonna meeste wahel jagas ta kõik kohad ära, ükskõik kuidas. Kellele jumal ameti andis, sellele andis ta ka mõistuse. Oli ka olemas tuhandeid kohti, kus mõistust ei olnudki tarwis. Asutatud olid need ainult seks, et toita walitsewa erakonna poolehoidjaid, teistele ei olnud neist mingit kasu. Rahwas pidi oma kulul ülal pidama suure hulga asjata söödikuid.

Korruptsiooni oli laialt leida. Ametnikud täitsid ainult nende kodanikkude palwed, kes neile altkäemaksu olid andnud. Ilma selleta wõidi büroodes käia kümneid kordi, ilma et eesmärgile oleks jõutud. Kuna walitsuse energia ära kulus wäikeste kildkonnaasjade ajamiseks, ei jatkunud talle jõudu riigi üldiste asjade korraldamiseks. Kõigil pool nuriseti, et walitsus ega parlament ei teinud, mis tarwilik. Kataloonlased nõudsid enestele autonoomiat ses lootuses, et nad oma maad ise kaugelt paremini wõiwad walitseda, kui Madridi keskwalitsus. Wabariiklased soowitasid wõrdlemisi suure eduga uut riigikorda, mis wanad pahed wõiks kaotada. Sotsialistid ja anarhistid lubasid kõik uueks luua kommunismiga. Et rahulolematus maal suur oli, siis leidsid kõik walitsuswastased meeleawaldused poolehoidu rohkesti. Alati tuli walwel olla, et mõni mõnda riigipööret ette ei wõtaks.

Endiste walitsuste wõimetust näitab, et Marokkos sõda peeti üle kümne aasta, ilma et oleks jaksatud sealseid wastuhakanud suguharusid alla heita. Et see kerge ei olnud, selle wastu ei ole waielda, aga wähemalt oleks wõidud päriselanikkudega kokku leppida wõi Rifimaad üldse maha jätta. Aga ka seda ei tehtud, waid selle asemel saadeti tuhandeid mehi tuhandete järel üle mere surema, ilma et Hispaanial sellest wähematki kasu oleks olnud. See julgus puudus walitsustel walida sõja ja rahu wahel, ja kui esimene wiimasest paremaks loeti, siis teda pidada ka nii, et ta warsti lõpule jõuab. Ikka jäädi poolikute abinõude juure ja sünnitati seega rahwale otsatu palju kahju.

1923. a. septembrikuul astus kindral Primo de Rivera ühes teiste wäejuhtidega wahele, wõttis wõimu enese kätte ja saatis parlamendi laiali. Parlamentliku walitsuse asemel hakkas Hispaania saatust juhtima sõjawäeline direktoorium. Nagu niisugustel kordadel wiisiks on, kitsendati wabadusi, aga ei wõida öelda, et walitsema oleks pandud terror. Sõjawäe diktatuur Hispaanias on wist küll pehmem olnud kui üksi teine diktatuur maailmas. Primo de Rivera walitsusel ei ole tarwis olnud raskeid karistusi abi wõtta, tema on toime saanud ilma nendeta. Rahulikult on mööduud neli wiimast aastat Hispaanias.

Korruptsioon on ühes juurtega wälja kistud, ametnikud ei julge enam altkäemaksu norida ega wastu wõtta. Asjaajamine büroodes on palju lihtsamaks muutunud, ja kodanikud, kellel seal tegemist on olnud, on uut korda ainult kiitnud. Primo de Rivera on wõrdlemisi lühikese ajaga suure paranduse läbi wiinud. Oiglane, nagu ta ise on, peawad nüüd ka ta ametnikud olema. Tema teine suur teene on, et ta Marokko sõja õnnelikult lõpule on wiinud. Palju aastaid on ka tema waewanäinud, enne kui ta eesmärgile on jõudnud, aga wiimaks on ta ometi toime saanud sellega, mis erakonnameeste walitsustel üle jõu on käinud. Sõjapidamistel on ju diktatuur ikka tugewam walitsusest, kes peab silmas pidama sadade ja tuhandete inimeste üksteisele risti wastu käiwaid soowe.

Sõda on lõpetatud, wäejuhtide direktooriumi asemele on astunud Primo de Rivera kodanlik walitsus ilma kodanliste wabadusteta, aga ka see ei wõi igawesti kesta, diktatuur peab kord lõppema, ja kodanikkude laiemaid ringkondi tuleb kutsuda ühes walitsusega tööd tegema. Seda on Rivera ikka teadnud, et kord waja on rahwaesitajaid kokku kutsuda ja nendega ühel nõul seadusi andma hakata. Tema ei ole inimene, kes tahaks üksi walitseda, tema on walmis wõimu jagama teistega ja ka jätma seda täiesti teistele, kui ainult wanu pahed tagasi ei tuleks. Endise halwa rahwaesituse asemele peab astuma uus, parem.

Rahwuskogu, kes 10. oktoobril parlamendi majas oma esimese koosoleku pidanud, peab aitama teesid otsida, mida mööda jõutaks täielikuma seadusandwa kogu juure. Wana põhiseaduse ning walimisõiguse asemele tahetakse panna uued, mis wõiksid takistada endiste halbustele kordumist. Täitwa wõimu, see on walitsuse õigusi kawatsetakse suurendada sellega wõrreldes, mis oli nelja aasta eest, ja walimisõigust wist kitsendada. Lähematest walitsuse kawatsustest ei ole weel teada, ja nähtawasti läheb rahwuskogule seks palju aega tarwis, enne kui ta oma heaksarwamise nende uute tähtsate seaduste asjus wõib awaldada.

Primo de Rivera on wäga ettewaatlik olnud ja rahwuskogule annud ainult nõuandmise õiguse. Aga wist ei hakka ta kogu enamuse soowide wastu waidlema, kui need on mõistlikud. Kogu wõib komisjonides rahulikult tööd teha, ilma et tal tarwis oleks pikki tõnesid kuulata, nagu neid peetakse parlamentides. Kaine järelekaalumine ja otsustamine üldkasu seisukohalt wõiksid seal küll palju rohkem mõjule pääseda kui parlamentides, kus käiakse oma erakonna soowi järele. Rahwuskogu saadikud ei seisa erakondade wõimu all, ja wist küll suurem osa neist ei sõbrusta ühegi wana erakonnaga, ehk küll kogus on olemas inimesi õigist ringkondadest ja elukutsetest, ka wabariiklasi ja äärmisi pahempoolseid. See on kord kogu, kes waba on erakondade surwest.

Aga kas ta ei seisa walitsuse surwe all? Kindlat eitawat wastust ei wõida selle peale anda. Rahwuskogus leidub palju inimesi, kes iseseiswad on ja kellel waja ei ole liikuda, ainult nagu walitsus tahab. Aga seal leidub ka niisuguseid, kellele walitsus on otsekoheseks ülemuseks ja kellel hästi wõimalik ei ole tema soowisid tähele panemata jätta. Primo de Rivera ütleb küll, et ta rahwuskogule wabaduse annab, aga sõnad lähewad tegudest sagedasti lahku, waewalt on arwata, et peaminister seda hea meelega näeks, kui mõni kõrge ametnik ta kawasid rahwuskogus õige terawalt arwustama hakkaks. Suur osa rahwuskogu liikmeid on sunnitud kas waikima wõi walitsuse poolt kõnelema.

Osalt wõiwad nad endid sellega tröösti da, et walitsuse tahtmine kõige halwem ei ole. Primo de Rivera wõib küll raskesti eksida, aga tema tahab tõsiselt oma isamaad wiia paremale järele. Iseenesele ega oma sõpradele ei nõua tema midagi, ainult oma maad tahab tema teenida. Tema tahtmine on puhas ja tema eesmärk hea, ainult küsitaw on, kas tema poolt walitud abinõud on küllalt otstarbekohased. Et siin arwamised lahku lähewad, wõiks küll arusaadaw olla.

Primo de Riveral on rohkesti optimismi, tema loodab, et ta Hispaania ruttu kõige eeskujulikumaks maaks wõib teha. See on ka nii hea, sest riigimees, kellel puudumad hea usk ja suured lootused, ei jaksa palju korda saata. Aga kes elu on tähele pannud, teab, et headest lootustest ikka ainult kaunis wäikene osa täide läheb. Raske wõiks olla Hispaania ueks loomine mõne aastaga, raske ka eeskujuliku parlamendini ning alati tugewa, alati õiglase ja targa walitsuseni jõudmine. Seaduste andjate kogu, nagu see mõttes seisab Hispaania nüüdse walitsuse juhil, wõiks mõne külje poolest parem saada nii mõnestki nüüdsest parlamendist, aga puudusi oleks ka temal küllalt, ka niisuguseid, mida nüüdsetes saadikutekogudes ei tunta. Ja teada on ka, et tugew walitsus mitte igakord ei ole kõige parem ja et tema ka wõib maa õnnetuks teha, kui seda ka sünnib ainult harwa.

Aga Hispaania nüüdsete wõimumeeste katsed, nende agar unte teede otsimine huwitab kõiki, kes ei ole kiwinenud dogmade austajad, kes ei usu, et olemas on üks ainuke süsteem, mis maailma õndsaks teeb, süsteem, millest ei tohita karwawäärtki kõrwale minna. Olemas on palju walitsuswiisisid, ja ainult katsete waral jõutakse selgusele, milline sel wõi teisel maal, sel wõi teisel ajal kõige kohasem on. Nagu kõik muu, muutuwad ka walitsuswiisid, ja õnnelikuks kiita wõidakse rahwast, kes korda, mis puudulikuks on jäänud, wõib parandada ilma liig suurte raskusteta.

—e—

Kas tunnete juba seda saapakreemi?

üle 3½ miljoni kantjala palke Nõuk. Wenest Eestisse.

Wene esitaja Nõwkin lahkus Narwast.

Eesti on Nõukogude Wenemaaga ajanud metsamajanduslist äritegewust juba kolm aastat. 1925. aastal toodi Wenemaalt Eestisse 1.636.820,81 kantjalga palke, järgmisel aastal — 800.000 kantjalga ja käesolewa aasta möödunud hooajal umbes 2.000.000 kantjalga metsamaterjali. Metsamaterjali üle piiri parwetamine on sündinud Rossoni ja Plüssa jõgede kaudu. Läinud nädalal lõppes Nõukogude Wenemaa metsaparwetuse hooaeg ja Wene esitaja Nõwkin, kes parwetust juhtis ja metsamaterjali üleandmist toimis, sõitis Narwast Leningradi, kus asub metsade keskorganisatsiooni „Dwinoles'i" juhatus, kelle esimeheks on A. Michelmann, kes ka juba mitu korda Eestis wiibinud. Nüüd walmistab hra Nõwkin uut metsamaterjali järgmiseks 1928. a. hooajaks suuremal arwul.

Läti töölisdelegatsioon Nõuk. Wenemaale.

„Iswestija" kuuleb Riiast, et sealt on sõitnud Läti tööliste delegatsioon N. Wenemaale. Delegatsioonis on 19 liiget pahempoolsetest ametiühingute liikmetest ja sotsialdemokraatidest. Delegatsioon tahab külastada Leningradi ja Moskwat.

Läinud nädal kodumaal.

Wälisministri dr. Akeli seletused riigikogus Eesti wälispoliitika sihtjoontest. — Kaks surmajuhtumist. — Kaitsewäe teenistusaega lühendatakse aasta peale. — Grünwaldi nahawabriku wiiekümneaasta juubel. — Ohwitserid ei wõi ilmuda wormimundris joogikohtadesse. — Põlewkiwi kawatsetakse eelolewal aastal wälja wõtta 20 milj. puuda. — Arstide otsus halwatustõwe kohta. — Warane talw ja tugewad tormid.

Riigikogu töödest oleks märkida wälisministri dr. Akeli seletused Eesti wälispoliitika sihtjoontest. Wälisminister heitis pilgu selle peale, misugune wahekord meie riigil on praegusel ajal Wenemaaga, Soomega, Leeduga, Saksamaaga, Rootsiga ja Lätiga. Oma pikka kõnet lõpetades tähendas dr. Akel, et meie wälispoliitikas ei ole midagi uut, meie wälispoliitika suund on olnud algusest peale selge. Wälisministeeriumi ja riigikogu wälskomisjoni wahel ei ole olemas mingisuguseid lahkhelisid. Meie poliitiliste sõprade arw suureneb sel määral, mil rohkenewad teadmised wäljaspool Eesti kohta. Kuid ometigi tuntakse Eestit weel wälisilmas wähe. Wälisministri arwates oleks üks tähtsam wälispoliitilistest ülesannetest Eesti tutwustamine wälismail. Eesti ja Läti wahekorras on wiimasel ajal esile kerkinud raskused, kuid dr. Akel tahab olla optimist ja Eesti ja Läti wahekord peab olema otsekohene ja hea ja niiwõrd sitke, et wälja kannataks iga kandeproowi.

•

Kaks surmajuhtumist waldasid läinud nädalal wäga laiade ringkondade meeleolu. Esmaspäewa hommikul kustus kirjanik August Kitzbergi elu ja järgmisel päewal sulges silmad igawesele unele Tallinnas linna tiitarlaste kommertskooli direktor ja endine haridusminister Heinrich Bauer. Kui suures lugupidamises August Kitzberg meie rahwa hulgas seisis, tuli juba awalikuks ta sünnipäewal paari aasta eest. Ka Kitzbergi matused kujunesid nüüd wäga rahwarohkeks nagu neid Tartu waremalt harwa näinud.

Matustest wõtsid osa pea kõik kirjandust harrastawate seltside ja asutuste esitajad ja suured rahwa hulgad. Kitzberg maeti Tartus Maarja surmaiale.

Heinrich Bauer, kui üks meie töökamaist kaswatus- ja seltskonnategelasist, jättis järele tühja koha just kaswatajate ja õpetajate peresse. Teda ära saatma Kaarli wanale surmaiale kogunes wäga arwurikas nüüdsete ja endiste õpilaste perekõhes rohkete rahwahulkadega.

Mõlemale lahkunule pühendasid ajalehed ülemiigi pikemaid järelehüüdeid.

•

Kaitsewäe teenistusaega tahetakse muuta üheaastaseks praeguse poolteist aasta asemel. Selleks on wälja töötatud „kaitsewäeteenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu". Uue seaduse eelnõu põhjal kestaks teenistusaeg jalawäes, suurtükiwäes ja ratsawäes 12 kuud, kuna merewäes ja merekindlustes teenistusaeg pikem oleks, nimelt 18 kuud. Teenistusaja inseneri- ja tehnilistes wäeosades määrab ära sõjaminister ja see kõiguks 12 ja 18 kuu wahel.

Noorte wäeteenistusse astujate wastuwõtmine kewadel oleks edaspidi märtsikuu asemel jaanuaris, kuna kutsealuste nimekirjade kokkuseadmine tuleb iga aasta lõpule wiia 1. detsembriks.

Arwatakse, et uus kaitsewäe teenistuskorraldu wõrreldes siiamaalsega, annaks kokkuhoidu umbes 100 miljoni marga ümber aastas.

•

Üks tuntuim wabrikuasutus, endine Grünwaldi nahawabrik, nüüdse nimega „Union", pühitses oma 50 aasta kestwusjuubelit. Tähendatud tehas pandi wiiekümne aasta eest käima wäikese nahaparkimise töökojana, aga selle poolesaja aasta wältel tõusis ta tehaseks, mis oli sellel alal üks tuntumaist Wene riigis. Ta töösaadused olid paljunõutawad üle riigi.

Iseseiswuse ajal asutati tähendatud tehase juure weel jalawarjude walmistamise osakond, mille tööd on leidnud peale kodumaa ka wälisriikides tarwitajaid. Tähendatud osakond on meil Eestis üks elujõulisemaist ja kui ta kawatused, teha Inglismaal tellimise lepinguid, korda lähewad, milleks olemas kindlad lootused, siis wõib see tõusta wäga tähtsaks tööstusharuks.

Wabriku asutaja Th. Grünwald on alles oma kõrge wanuse peale waatamata, täitja tugew ja wõtab wabriku käekäigust elawalt osa.

•

Sõjaminister kindral Reek esines walitsuselt ettepanekuga, millega keelatakse ohwitseridel ja sõjawäe ametnikkudel ilmuda wormiriides restoranidesse ja teistesse niisugustesse kohtadesse, kus müüakse alkohoolseid jooke. Selle keelu alt käiwad wälja raudtee puhwetid, teatrite einelauad ja niisugused kohad, kus kooswiibimine on korraldatud mõne riigiasutuse, seltskondliku organisatsiooni wõi sõjawäe ülemuse loal.

See määrus on maksma pandud selleks, et ei oleks wõimalust ohwitseridel ja sõjawäe ametnikkudel edaspidi ennast joogikohas unustades, nii talitada, mis poleks kaitsewäele auks.

Põlewkiwi toodangut kawatsetakse eelolewal aastal tõsta, nii et tulewal aastal ulatuks wäljawõetud põlewkiwi hulk 20 miljoni puudani. Niisuguse põhimõttelise otsuse tegi põlewkiwitööstuse nõukogu.

Põlewkiwiwabriku kohta wõeti wastu otsus, et see eelolewal aastal hakkaks töötama täie jõuga.

Ka on tulnud teade, et ühe Inglise firma ülesandel sõidab Soomest laew Tallinna, mis siit peale wõtab 250 tonni imbutusõli. See oleks siis esimene laewatäis imbutusõli, mis Eestist saadetakse wälismaale. Siiamaale on läinud wähemad partiid.

•

Wiimastel aegadel on Eestis, eriti Tartus, awalikuks tulnud iseäraline taud peaasjalikult laste juures — halwatustõbi. Kõneldi esmalt, et see on hoopis uus ja tundmata haigus, mis põhjal ka wõitlemine ta wastu hoopis raske. Nüüd korraldati Tartus koosolek, kus mitmed ülikooli õppejõudarstid halwatustõbe küsimust käsitasid. Nagu arstide kõnedest selgus, ei ole halwatustõbi mingi uus haigus, waid ta on juba mitme aastakümne eest tuntud ja on isegi nii mitmes suures linnas taudina rohkesti ohwreid nõudnud. Ka Eestis on seda tõbe ennemalt olnud, olgugi et haiguse juhtumisi ei registreeritud. Igatahes on halwatuski kergesti külgehakkaw ja ta wastu wõitlemine raske, sest ta pisilane on niiwõrd wäike, et seda ei nähta. Arwatakse et meil see tõbi laialdatusliseks küll ei lähe, sest surmajuhtumisi on hoopis wähe.

•

Ilmad muutusid külmaks, nii et uitmel pool kodumaal sadas wanal mihklipäewal lund. Nädala lõpupoole tuli maha õieti paks lumekord, nii et see juba soetas saamitee. Küllalt warane talw.

Nädala keskpaigas möllasid waljud marud. Mitmel pool on need teinud õige märgatawalt kahju. Kõigepealt olid hädas merel purjekad, kuid siiski ei ole kuulda suurematest õnnetustest. Laewad püüdsid endid päästa tormi eest warjuminekuga, mis neil ka korda läks. Mõnel pool kihutas maru mere maale, nagu Häädemeestel, kus kartulipõllud jäid wee alla. Ka purjepaadid kanti kaugele rannale. Wee tõus tegi niisugusis rannakohtades suurt kahju.

Mitmetes metsades tunnistatakse walju torni jälgi rohked lastamised.

Teised alles kawatsewad, Tall. Eesti Muuseum aga loosib 30. okt. s. a. Müügil wiimased loositähed.

Whisky.

Victor M. Alona romaan. 14

Eestistanud H. K.

Juba ammu olid armastajad sünwenenud ärmuste wahetamisele. Kuid härra Pivolle jatkas:

„Pealegi pehmendab wein terawate kastete üleliigset kibedust: ilma selleta oleks see toit kurgulage põletanud ja meie kõhud enneaegselt küllastatud. Sügawa kurbusega leinan ma iga päewa, mis ameeriklased kaduma on lasknud minna, ilma et oleksid parajuses andunud mõnule, mida pakub see, mida minu esiwanemad nii kaunilt nimetasid wiinamarja mahlaks. Ameeriklastel on wein wähemõjuw jook, mida nad suurel hulgal neelama peawad, enne kui saawad jalahoobi, ilma milleta siinsed joojad elada ei saa. Misugune rumal, toores tahtmine! Sellega on nad sundinud Ameerika seadusandlust asetama terwisliselt kasulikku weini, kosutawat õlut ühekõrgusele kangeprotsendiliste jookidega."

Professor oli hoos. Ta täitis klaasi uuesti ja tõstis ta silmakõrgusele. Wedelik sätendas tumedas, läbipaistwas purpuris. Härra Pivolle jõi poolsuletud silmiga ühe suutäie, asetas klaasi lauale, pühkis wurre ja awas suu, et jatkata oma ettekannet.

Järsku, samal hetkel, hakkas jazzband mürtsuma, see mõjus nagu püsside kogupauk. Mustad sõrmed libisesid nagu ämblikud üle banjokeelte. Paksud, prundis huuled imesid end ümber saksofoni. Trummi ja waskkaldrikute juures olija mees sattus aegajalt epileptilisse hullumeelsusse. Siit ja sealt tõusid paarid. Saunders wahetas pilku Mariannega. Jessika silmad awaldasid Brownile nõusolekut. Ühel ajal pöörasid noormehed professorile:

„Lubate, et meie schimmit tantsime?"

Ja professor Pivolle jäi kelner Gustiga üksi laua taha.

„Et teie juua ei soowi, nagu sõbrakaste praegu oleneb wist teie puudulikust kogupidamisest roogade kunstile. Tants on mõnus kehaliigutus, eriti kui tantsitakse osawa ja meeldiwa wastasega. Kuid ma ei suuda mõista, et meelsamini andutakse tõukelistele liigutustele ja taaruwatele keerutustele, kui lauale on asetatud toit, mida tingimata kummalt peab sööma. Kaste tardub ja terwe woog muutub kõlbmatuks! Kuid, tont wõtku neid! Ei hakka mina neid ootama! Gus, nu sõber, tõstke mulle taldrikule. Noil tuulispeadel pole aimu wiisakusest, waid hüppawad ümber nagu hotentotid. Asun sööma!"

„Palun wäga! Kuid Euroopas tantsitakwat ka sõögi ajal."

„Ah, seda ma tean. Ameerika kombed on sinna ille minemas. Euroopa ei ole sugugi need kõige paremad walinud. Ja kui mõtelda, et tantsitakse kõige peenemates lokaalides, siis on see üks selge näide meie kultuuri languseest."

„Härra professoril on õigus."

„Kahtlemata wiiwad jankeed oma pimeda kihusega keeluseaduse ka Euroopasse. Waadake, kuidas nad tülitawad meie postilaewu, mis igaüks piiskese Prantsusmaa moodustab, kus wabariik piiramatu isewalitseja on. Oh, Gus! Olen ma selleks sündinud, et minu silmad näewad hetki, kus minu kaasmaalastele weini joomine keelatakse?"

„Oh, ei, härra professor, ma arwan, teie waatate läbi musta prilli. Ollakse liig tark, et niisugust seadust anda."

„Jumalad kuulgu, nu sõber, mida teie praegu räägite. Kuid mina, kes ma palju üle olen elanud, ei anna millegi eest pead."

Kurwameelselt tühjendas härra Pivolle klaasi, laksutas wähe keelt ja tõstis spargelit taldrikule.

Orkester lõpetas sama järsult, kui ta alanudki oli. Tantsijad woolasid tagasi oma kohtadele.

Selles läbisegi käimises ei pandud tähele kirelt sisse tulewat härrat. Jasper, keda tulija ärritatud hajameelsuses riiwanud oli, pööris pea kõrwale. Kuid „säärsaabas" Cunningham oli Saunderfi silmanud. Ta ruttas adwokaadi juure.

„Mul on teiega, Jack, tarwis rääkida. Ka teie olete ka siin! Tere õhtust, proofi Walters! Kuidas käsi käib, Brown?"

Oma ärrituses ei suutnud Cunningham mõista, et mõlemad kihlatud jällegi ühes olid, ega selle üle armukadeduft tunda. Ta surus kõigi nelja lauasolija kätt ja kutsus Saunderfi kõrwale.

„Kuulge, Jack! Midagi ennekuulmatut on juhtunud. Wajan teie nõu. Kus on Bonenfant? Hei, Gus, minge kutsuge peremees siia! Kuid tehke rutem, pagana pihta!"

Gus kadus nagu waim. Cunningham tormas sõõgisaalist wälja. Saunders wabandas laudkonnas:

„Wabandage mind, ma pean lahkuma. Ametiasjus. Tulen pea tagasi."

Ta leidis Cunninghami ja Bonenfanti wõimsale büroos. Sam rääkis elawalt ja ärritatult.

„Siin ei ole mingit kahtlust enam! See on warastatud! Ah, teie, Saunders, olete. Sulgege uks. Asi on järgmine: praegu küsisin Nickilt, kas weoautod „Kängurusse" on tulnud. Ma kaotasin nad silmist, sest pidin põgenema kahe polüüdi eest, kes mind taga ajasid. Ma kiirustasin küll, et weowori uuesti kätte saada. Ja nüüd pole siia ühtki autot jõudnud. Nad on ära näpatud. Politsei on selle sulitembu korda saatnud. Need neetud kuradid! Terwe mu tagawara! Ma olen sadatuhat dollarit mõõda pükse saanud!"

Saunders kaalutles:

„Kes oli terwe selle woori ostja?" küsis ta lõpuks. „Walweametnik, kes läbisõidu loa andis? Ei! Tema see küll ei ole! Mõni allow ametnik? Wähe tõenäolik! Ollakse ju ettewaatlik ja saladuskik niisugustes asjus. Pealegi olete kõik ettewaatuse abinõud kasutanud. — Aga, kuulge, ma kahtlustan seda Kilpatrickit!"

„Mina kah, Jack! Mina kah! Olen rõõmus, et teil samad mõtted on. See wõllaroog! Niisugune lurjus! Ma saadan talle kuuli naha alla!"

„Rahustuge, Sam! Esialgselt on siin tegemist ainult kahtlusega! Laske, ma korraldan! Laske, ma uurin järele, kuid ärge Kilpatrickile oma mõtetest märku andke."

„Nick, see on teie süü! Teie soowitaste mulle seda olewust."

Et aga Bonenfant midagi kaotanud ei olnud, siis ei ole tal kerge lepitawasse seisukohta asuda.

„Wõtke kuulda adwokaadi nõu. Ei ole sugugi kindel. Seda saladust teadsid, nagu ma kuulsin, nii mitmedki inimesed. Dick on minu wastu ikka wäga korralik olnud."

„Wabandage, nu härrad," segas Saunders wahele. „Meie ei wõi siia kauaks jääda. Külalised ootawad meid. Ma panen ette kuhugi kabinetti üle minna, kus meie siis oma sõjaplaani edasi peame."

Wähe hiljem oli terwe seltskond alumisel korral ühes kabinetis. Härra Pivolle ei lasknud end ei millestki eksitada, waid maitses aroomilist weini. Wiha ja ärritusega neelas Cunningham üksteise järgi mitu whiskysoodat, mida talle serweeriti kõrgetes, nagu pilwelõhkujad, klaasides.

Peale härra Pivolli, kellele see wahejuhtuminc ainult korduwaks tõenduseks oli, et ameeriklaste iseloomus palju uulitsapoisilikkust peitub, olid kõik teised lauasolijad uudishimust pingul, mis siis nüüd õieti lahti on pääsenud. Saunders piihendas neid lühidate sõnadega asjakäiku. Siis wõttis Sam Cunningham sõna:

„Kilpatrick lubas mind täna siin kohata, kuid ma kahtlen wäga, et ta siia ilmub. Ta on minu tüssamisega julget mängu mänginud... Siiski, siiski, Nick! Ma olen weendunud, et tema see äraandja on. Ma pean teda liig targaks, et tema arwamisele tuleks, et mul tema wastu kahtlust ei ole. Kuid kannatust! Ma ei soowita ühelegi toda kaabakat penni wõrragi usaldada!"

Salakaubitseja seadis ettekujutuses pistoli laskewalmis; sihtiw käsi ei wärisenud. Siis jõi ta suurte sõõmudega; klaasi lauale asetades wärisesid ta sõrmed. Ta pani käe kuue tasku.

„Walweametniku läbisõidu luba!... On õigem seda praegu puruks rebida. Noh, mis pagana kiri see siin siis on?"

Läbisõiduloa asemel oli ta näppude wahel härra Bonenfantile adresseeritud kiri. Kiri oli ümmi kleepimata ja tembeldamata margiga.

Närwiliselt ja kirelt rebib Cunningham ümbriku; awab walge paberi. Tema enese firmage märgitud poogen. Ja loeb masinatriikis kirjutatud sisu:

New-York, 25. juulil 1924.
Härra Nikoles Bonenfant. „Hüppawa Känguru" omanikule.

Armas Nick!

Walweametnik Porter on mulle hea wõimaluse andnud. Riigiametniku südametunnistus on mulle tuhande dollari eest maha müüdud. Nii siis wõin teile tulewikus määramata arwul whiskyt, gini ja rummi muretseda.

Arge wiiwitage, palun, mind oma tellimistega austamast. Täidan nad korralikult ja tawalise täpsusega.

Südamest teie Sam Cunningham.

Kirja all olew allkiri oli nii osawalt järele tehtud, et Cunningham ise waewa nägi, enne kui wõltsimisest aru sai. Esimesel minutil mõtles ta, et selle allkirja mõnel hajameelsel hetkel annud.

„Nüüd ei ole mingit kahtlust. See häbemata Kilpatrick on mulle selle tüki mänginud! Ta on selle kirja mulle tasku sisamud, kui meie äsja ühes autos sõitsime... Kuid misugusel otstarbel?"

Jack Saunders wõttis paberi, waatas seda tähelepanelikult ja mõtles wähe kulmi kortsutades.

„Ma mõtlen... nii peaks see wist olema... et teid kiire sõidu pärast tagaajajatele politseinikudele ülesandeks oli tehtud teie taskuid läbi otsida. See kiri, kus teie uhkustate, et riigiametniku ära olete ostnud, on parim tõendus, et teid kohtu alla anda! Kompromiteeritud ametnik — see tähendab, teile wangistust ja Kilpatrickile karistamatust...! Ah, teil on siin tegemist kardetawa waenlasega. Teie peate O'Flanahani heldusega üle küllwama. — Ta on teid päästnud."

„Säärsaabas" kuiwatas otsa, kus higitilgad sätendasid.

„Et see kaabakas õiglane ei ole, seda ma aimasin. Kuid et ta niisuguse kuradi tembuga walmis saab!... Kes oleks seda uskunud?..."

Kuidas loodi Ühisriikide lipp.

14. juunil 1777. aastal otsustasid 13 föderatiivset riiki Põhja-Ameerikas, et Ühisriikide lipp seisab koos 13-st punast ja walget wärwi wöödist. Need 13 wööti ja 13 tähte sinisel põhjal pidid olema nende riikide liidu sümboliks. Selle otsuse täidesaatmiseks moodustati komisjon, kuhu kuuluvad kindral Washington ja kaks tema seltsimeest.

Need kolm komissari läksid kongressi maja kõrwal asuwasse majja, kus elas keegi Betsy Ross.

Betsy Ross oli ömbleja. Nähes tulewase lipu kawa, lõikas ta kohe riidest wiicharulise tähe wälja, mis komissaridele wäga meeldis. Oma nobedate näppudega ömbles ta ruttu walmis esimese Ühisriikide rahwusliku lipu ühelainustest punastest ja walgetest riideribadest.

„Lipp, mida tahame kanda, peab olema sarnane, et wõiksime teda wõtta ka siis, kui meie wabaneme wandest Inglise kuningale," rääkisid nue lipu loojad. — „13 wööti esindawad 13 kolooniat ja nende wöötide ühesuurune laius sümboliseerib ühesugust õigust ja wastutust kõikides kolooniates. Walged wöödid tähendawad seda, et meie loeme oma nõudmisi õigustatuteks ja mõistlikkudeks; aga punased wöödid all ja ülal peawad meele tuletama, et tahame ja wõime oma jõudu igakord tarwitada, kui tekib selle järgi wajadus."

Ameerika lipu arenemist jälgida — see tõhendab omale meele tuletada terwet Ühisriikide ajalugu.

Esimene idee lipu kohta tekkis 1777. aastal sõjas ja kolonel Peter Gelsworth ömbles tema punastest ja walgetest söduriärkidest. Tähed olid ömmeldud sinisele ohwitseri mundriridele. Kolm päewa hiljem saawutas Gelsworthy garnison suure wõidu waenlase üle. See oli tõukeks koosolekule, mis oli pühendatud lipu küsimusele, ja kus siis see lipp ka kinnitati.

16. septembril 1814. aastal pitrastid inglased Baltimore'i ümber. Adwokaat ja poeet Francis Scott Key kuulis terwe öö kuulide wihisemist. Hommikul oli lipp küll igapidi kuulidest läbi puuritud, kuid siiski lehwis ta uhkelt weel warre küljes. Key haaras paberi ja kirjutas sinna paar riimis rida. Need trükiti ja laotati uulitsatel laialt weel enne, kui purustatud Inglise laewastik suutis linna lähedalt lahkuda. Nii sündis Ühisriikide hümn — „Tähtedega kõlwatud lipp".

Sest ajast saadik on Ühisriikides kirjutatud õige palju rahwuslikke ja isamaalisi laule, aga ükski neist ei ole suutnud nii populaarseks ja armsaks saada rahwa keskel, kui Scott Key oma...

Oli päew enne Lincolni walimist. Raske waikus walitses Washingtonis. Kõik kartsid weriseid rahutusi. Tulewase presidendi pooldajad ja wastased waatasid igalpool üksteisele waenuliselt otsa. Mõrkamatult astus wöörastemajast, kus asusid ajakirjanikud, keegi wälja ja hakkas suure häälega populaarset laulu — hümni — laulma. Ja rahwahulgad, kes olid walmis weriseks kokkupõrkeks, leppisid hümni laulides tähtede-lipu all muesti kokku...

Esimene lipp.
Amerikas wäga populaarne pilt, mis leidub peaaegu igas majas.

1816. aasta seaduse järgi ei wõimud uued riigid enam pretendeerida uute wöötide peale rahwuslipus. Iga uus riik pidi leppima ainult ühe uue tähega lipu finisel wäljal.

Washington ütles: „Tähed wõtkime taewast, punase wärwi meie wanast kodumaast ja liitkime juure walge wärwi selle tunnusena, et oleme eraldanud end temast. Walged wöödid jäägwad alati meie wabaduse sümboliks."

Ja kui Ühisriikide uulitsale ilmub wöödline tähtedelipp, siis jäägwad möödaminejad seisma, istujad tõusewad üles ja kõik austawad rahwuslikku lippu peakatte mahawõtmisega.

Ebausklik Schaljapin.

Kuulus Wene laulja Schaljapin tuli kord jälle Londoni, et siin üles astuda hiiglasuure tasu eest. Ajalehemeeste wastu oli ta wäga lahke, kui need teda küsitsesid. Siis selgitas ta, et ta on wäga ebausklik. „Ma olen rõõmus, et mu esimene ülesastumine 11. kuupäeva peale langeb, kest see on minu õnnearw," selgitas ta. „Ma olen wäga ebausklik. Number 13-ga ei tee ma ülesse tegemist. 11 on minu number. Monte Carlos laotam ma aiart oma waba, olgugi, et panen ta minu õnnenumbri peale. Londoni uba wõimi kõik on mulle õnnetuseloom, ja kui tolm ülekut ühe ja sama tukuga sigarit põlema süütawad, siis teen, et kuskil keegi sureb, kui mõtte siin, siis kuskil teisel maal." Schaljapin tõmbas tugeva sõõmu sigaretist ja ütles siis: „Keegi ütles mulle täna, et lauljale suitsetamine wäga halb on, seda ta on muidugi halwale lauljale!" Direktor Cochran tegi talle wastlesid ettepanekid, mida ta oma esimesel ülesõidu ajaks wäga lõrgelt oli õnnetu juhtumise wastu kindlustanud, „mõtte ei annud teie param seda raha minule?"

Schaljapin wastas: „Kui aumik olekis ülesõidu ajal põhja wajunud, siis olekis ma wäga rõõmus selle üle olnud, et saam ujuda ilma kantsi!"

Anekdoodid.

Merehädalised maandusid ühel saarel, mida keegi neist ei tunnud. Pila rändamise järele jõuawad nad ühte kohta, kus seisab wõllas ülespoodud inimesega.

„Tänu taewale," hüüab üks merehädalisest, „meie oleme jälle tsiwilisseeritud maal."

*

Gounod de Reguière ei tahtnud, waatamata oma perekonna soowile, kohtunikuks saada. Kuna ta aga adwokaadi ametist ei pääsnud, ütles ta: „Olekin kohtunik, siis peaksin nii mõnegi sugulase wangi saatma. Nüüd adwokaadina wõin ma neid wähemalt selle eest kaitsta."

*

Üks abielumes laebas wainulale Santeullile oma naise truudusetuse üle. „Trööstige end," wastab Santeui, „seepärast ei ferre keegi, küll aga elawad mõned selleft."

*

Kuningas Karl IX küsis luuletaja Dauratlt, miks see seitsmekümne-aastase wanamehena noore neiu naiseks wõttis. „Sire," wastas Daurat, „see on üks poeetiline wabadus."

*

Napoleon tegi parun Roedererile ülesandeks Chaljapini wabariigile põhiseaduft luua. Roederr tegi kõik kawa, üks oli lühikene, teine pikem ja täielikum. Napoleon küsis Talleyrandi esimest kawa wõtta, öeldes: „Põhiseadus peab olema lühike ja..." Ta tahtis öelda „selge". Talleyrand hakkas aga sõnast kinni: „Wäga õige: lühike ja selgusetu."

*

Talleyrand oli hull aega Napoleonile hädatarwilisse. Seepeale waatamata ei olnud keiser ta wastu kunagi hea. Kord seltskonnas wihidres hakkas Napoleon jälle Talleyrandile etteheiteid tegema. Talleyrand waikis, ja ütles alles siis, kui keiser selja pööras: „Kuulsite, mu härrad? Kui kahju, et nii suur ja kuulus mees nii halwa kasuatuse on saanud."

Kohus.

Kui konstaabel eesuksest tuli

„Kas teie hulluks olete läinud?"

Waikse suwepäewal, 18. juulil, istus Arnold-Karl Strecker rahulikult Nõmmel oma majas ja oma korteris. Kuuma ilma tõttu oli ta omal saapadki jalast wõtnud. Klaasrõdu peal walwas, pead esimeste käppade peal hoides, tema truu koer... Korraga kargas koer üles ja jooksis hukudes õue ja Strecker nägi, et aiawärawast rõdu poole tuleb üks politsei konstaabel. Koer hüppas konstaablile wastu, püsti, tahtes oma käppasid tema õla peale panna; Strecneri koer oli suur, nagu lõwi... Konstaabel wehkles mapega, wõttes maast traaditüki ja hakkas sellega koera eemale tõrjuma. Arnold-Karl Strecker sai wäga ärritatud. Ta tõmbas kiiresti saapad jalga ja jooksis wälja: „Kas teie hulluks olete läinud. Miks tulete siit," ja ta näitas käega kõigiusse poole: „Teie jaoks on sisesõkk sealt." — Konstaabel seletas, miks ta tulnud ja hakkas ära minema, traadiotsa koera wastu kaitseks läes hoides. „Ärge mu traati ära wiige!" hüüdis Strecker temale iroonilisel järele.

Sarnase wastuwõtuga ei wõinud konstaabel Brinkmann rahule jääda. Ta andis asjale seadusliku käigu. Nüüd seisab Arnold-Karl Gustawi poeg Strecker, wiiekümne-aastane sakslane, kohtulaua ees.

„Kas tunnistate end süüdi, et olete konstaablit tema ametikohuste täitmise juures sõnadega haawanud."

„Ja need sõnad olen mina küll öelnud, aga ma pole teda mitte haawata tahtnud, waadake siin on plaan," ja kaebealune paneb kohtulauale oma maja ja aia plaani, et näidata, kust konstaabel sisse tuli ja kuidas see asi juhtus.

„Plaan pole siin tähtis, waid sõnad," tähendab kohtunik: „Kas olite ärritatud?"

Kaebealune: „See, mis seal juhtus, ärritas mind wäga."

Tunnistaja konstaabel Brinkmann seletab, et läinud prokuröri käsul üht Raudsepa nimelist naisterahwast otsima, kes aadressiaua teadete järele pidanud Nõmmel, Aia uul. elama. Maja õues olnud üks naisterahwas, kes teda juhatanud peremehe juure, näidates aiawärawa ja klaasrõdu poole. Rõdu ees kargamas suur koer tema kallale ja ta hatanuo mapiga ja traadiga koera eemale tõrjuma. Koera haukumise peale tulnud Strecker wälja, aga selle asemel, et koera ära tutsuda, hakanud teda hurjutama: „Kas teie hulluks olete läinud." Strecker abilaasa tulnud ja kutsunud koera ära.

Tunnistajana annab seletust ka proua Anna Strecker.

„Mispärast teie mees nii wäga ärritatud sai?"

„Ma ei tea, wist arwas ta, et on mõni õnnetus juhtunud."

„Ei olnud ja mingit õnnetust, ainult konstaabel tuli eesuksest sisse. „Kust teil siis sisse käiakse?" küsib kohtunik.

„Meil kõikwad läbi ilma lukustuse kaudu," seletab tunnistaja.

„Aga kust sakjad käiwad?"

Selle küsimise peale wastust ei tule.

Kaebealune palub omale karistust tingimisi mõistmata.

Rahukohtunik otsustas Arnold-Karl Gustawi poeg Strecker, 52 a. wana, 2 nädalaks wangi mõista tingimisi, kui ta kolme aasta jooksul uusi kuritegusid korda ei saada, jääb see karistus kandmata.

Strecker on otsusega rahul ja annab nõuetawa allkirja.

Kui postkontori ülema abi tööga koormatud on.

1925. a. juunikuul märkas Puka posti-telegraafi-telefoni-kontori ülem oma abi Johannes Matsi sahtlis mõned walmiskirjutatud rahaplangid maikuul wastuwõetud ajalehtede tellimisraha edasiaatmiseks, misjuugune raha aga kas maikuu lõpul ehk juuni esimesel päewadel juba edasi saadetud pidi olema, ning et abi wastu kahtlus tekkis ametialal tema poolt sissewõetud rahasummade raiskamises, kutsus kohale postipeawalitsuse inspektori asja remideerima.

Matsi tegewuses selgusid mitmesugused wäärteod ajalehe-summade edasiaatmise alal, kus ta korra oli raha palju hiljem ära saatnud, kus omandanud ja ära raisanud. Puuduwad summad tasus Mats osalt enne asja awalikuks tulemist, kuid osalt ka peale seda. Süüdi ta end aga raha kõrwaletoimetamises ei tunnistanud, waid seletas, et tööga üle-koormatud olles pole igakord wõimalik olnud täpselt raha edasi saata. Rahukogu asus aga teisele seisukohale ja karistas kaebealust 1000-margalise rahatrahwiga ning jäädawalt teenistusest wälja heitmisega. Selle otsuse kinnitas ka kohtupalat ja Mats kassatsioonikaebuse jättis riigikohus samuti tagajärjetu.

Moeilmast.

Pariisi sügise- ja talwemantlid.

(Moekiri Pariisist.)

Jahedad ja kurwad pilwed, millele muutmatult wastu sammume, on just loodud mantlite sesoonils. Sisse end mässida, kui just mitte pealaest jalatallani, siis ameti kaelast põlwini, on wajaline, et läbitungiwat sügisniiskust wähegi eemale peletada. Et soojast aiuspesust wõi „kleidist juttugi ei saa olla ja kaeldi kõigepealt on ülesanne saledaks teha, ja isegi, kui ta on willasest riidest, kuidagi külmuse wastu kaitsjana ei ole mõeldud, jääb ainuüksi mantlite ülesandeks lõdisemallt daamidelt laotada ebamõnususe, mille kutsub eßile märgkülm ilm.

Otstarbekohasuse nõuetele wastawalt peab mantel olema siis esijoones soe. Ei tohi aga tunduda seejuures raske ja õrnadele naiseõlgadele koormaw, sest raske riietus wähitab ja wäsimus teeb ebailusats. Endastmõistetawalt ei tohi mantel teha laiemaks silueti kõrwuri rohkem kui hädasti waja. Seda pole just wähe, mida talt nõutakse, sest peale muu peab ta olema ka praktiline ja elegant, schikk ja mõnus. Kõigile neile nõuetele aga wõib, tänu rätsepade ja riidewabrikantide waeswanägemistele, tulla wastu.

Wõtame kõne alla kõigepealt n. n. strapatsmantlid, sest neid wajame kõige hädalisemalt. Seks on meil käsitamiseks hull langaid, nii et jääb waid weel waliku häda. Seal on kõigepealt kascha, see universaalriie, kõigis oma teisendites, mis mitmelesist kasutamist leiab. Teda toodetakse nii imepehmeis kwaliteetides, et sünnib töötada igasugusteks wormideks. Siis jersey, see painduw ja sooja läkitaw riie, hästi tarwitataw materjal, ja samuti flanell. Ja terwe staala n. n. inglise riietest, hukumatu tweed, buranic, home-spun, drapella j. m. Tulewad aga ka kõne alla n. n. spordimantlite tarwis spordisamet ja velours-de-laine. Peale mõlemi wiimalt mainitu walitakse tähendatud mantlite jaoks wähe ühewärwilisi riidesorte. Leidub igatahes riidematerjale, mis laugelt jätawad ühewärwilise mulje, tõepoolest aga mitmewärwilistest lõngadest on koetud. Nad on nii osawasti wälja töötatud ja nii hoolsasti kokku seatud wärwitoonides, et segunewad harmoonilisel ainumaks nüansiks. Siis on weel rikkalik walik ruudulisteft kangastest, wäikesed nelinurgad, wähe esile tõstetud, nähtawas ebareeglipärasuses ülesteisega suhtumas. Ühe wärwi mitmesugustes toonides wõi ka mitmes eriwärwis, sageli läbistatud elawamas toonis lõngaga. Sesooni üheks uuduseks on willa ja metalli segamine. Sissekoetud kuld- wõi hõbeniit willases kangas annab tunnistust elegantsist ja osalt annab teatud rõõmsa wäljanägemise. Wärwid neil esijoones praktilised olla pidawail mantlitel on enam wõi wähem määramatud nüansid — hall, beesh, kõik pruunid warjundid, mis laenatud sügislehestikult ja kaldwad punakuisse. Merejinine ja roheline on samutigi moewärwid.

Pealeõuna tarwis oname pehmed ja õhemad riidesordid: kalewi, willase popeliini, zibeliini, velours-de-laine'i, velours-smyrne'i, ratiné, duvetine'i, ripsi, krepella. Suuri osa mängib samet. Ka siin on meil metalliga läbikoetud langaid, vellor ja vellorangoora, wiimane, nagu juba näitab nimi, angooravillaft, mis metalliniitide läbi saawutab imestamiswäärt mattläikiwa effekti. Wärwid on pealeõunamantlitel endastmõistetawalt enam warieeritud, kusjuures tuleb alla kriipsutada, et seni kuni meil pole tegemist ensemble'itega, must wõtab endale domineerima koha. Beesh, kastanipruun, sinroheline, smaragdjinine, mereroheline, pruunpuname, tumepunane, neegrirärwid, hawanna, wäga tume ploomisinine — need on umbes moewärwid pealeõunaks.

Õhtuks nähakse, kui mantel ei esine koos „suure" tualetiga, sel aastal palju willaseid sorte, millele siis tikandused wõi nahagarnituurid nõuetawa elegantsi annawad. Muu selleks juhuseks hariliklult tarwitataw materjal on samet, crêpe satin ja lamé. Wiimaft toodetakse dessins'ides ja wärwikompositsioones, kus kuld, hõbe ja pronksitoonid omawad suure koha.

Mantlid oma wormilt on esi[illegible] goorial enamasti sirged. Ri[illegible] dus mitmetesiises suunas ja geomee[illegible] juures eriti ruudulisel riietel wõ[illegible] dilise seadelusega saawutada wu[illegible] annab seesugustele mantlitele tear[illegible] neid ka palju n. n. sadulawõõde[illegible] pealeõmneldud riideribadega ja re[illegible] ja sissesõtatud woltidega. Wöö on [illegible] kui mitteolemas. Raglaanlõige p[illegible] käimine on laherealine — nelja [illegible] taw; sageli on ta nägemata ja [illegible] enese materjaliga markeeritud. P[illegible] pöördakse kraele. Laiad [illegible] n. n. härrade fassong, sallkrae, [illegible] lõiki neid laelaraamingiid kohtad [illegible] litel on nad nahast. Ku[illegible] haft ei ole, siis on wähemasti [illegible] ribaga. Käised omawad ka nahak[illegible] sageli piirdub nahk waid krael.

Pealeõunamantli [illegible] eriti schikid ja järgiwad suurem[illegible] moefuunale, mis põhjeneb riikali[illegible] moodustatud arranshemendil. Si[illegible] gonaalse joone uus tendents, m[illegible] wasti ülestiku asetamate hõlmade [illegible] käimisega. Mõningad nuteft ma[illegible] ebaühtlast alumist äär[illegible] külgedel pikemad kui eest, aga [illegible] Wäga palju liikuwust annab sel[illegible] mise jaw kellukesarnan[illegible] harwa leidub sellist wiisi ainult [illegible] jääb sirgeks. N. n. „nervures" [illegible] jed, kujunedes kõikfugusteks geom[illegible] jik-sakideks, nurkadeks, poognatel[illegible] nagu ka „empièciements", ridekoo[illegible] jutt, mis samuti mitmesugusteid m[illegible] teppimised, mis kiirtesarnaselt ka [illegible] annawad mantlile wajalise awar[illegible]

Pealeõunamantliie juures [illegible] peaaegu möödapääsmatu. Laiad [illegible] lisandid ja ribad, mis mitmelordse[illegible] nawad pealeõunarüüle alles selle [illegible] kraeworm waheldusrikas. Sallkra[illegible] alla kõiniwad ja all laia äärega [illegible] piistraed, mis teatud laadi kraw[illegible] tisi wolte järele aimawad laiad [illegible] koostatud, täidawad krae asi. [illegible] on lubatud apartsusi esile tuua, [illegible] nahakaunistus sageli üsna kõrgel[illegible] wil on. Mõnikord on mantliäär[illegible] nahaga, waid tükati wõi on jälle p[illegible] ierawa wõi ümariku murgana sell[illegible] wõib ka ribadena inkrusteerida j[illegible] selline inkrustatsioon kutsub esile [illegible] sordid elegantsete mantlite tarwi[illegible] uutes wärwides — hallis, mu[illegible] ses, kastoor, chinchilla, nerts, soob[illegible] figureerib muude fantaasiasortide [illegible] lina, mustana ja beeshina, kui ka [illegible] mantlitele paremini omased lõõtsef[illegible] niidetud lammas, gasell, mutt, ra[illegible]

Õhtumantlites pääse[illegible] kogu toredus. Kallihinnalisem m[illegible] bele küllalt hea, tõstetakse wäärt[illegible] kiwi- ja kiirtilandustega, ja pi[illegible] nahk — rebane, bloud ja roosak[illegible] ifunks, nerts ja soobel, teeb nad il[illegible] esemeks. Nad on enamasti wäga [illegible] tute käistega, mis ühel modellil k[illegible] gell on paljud neiit mantlitest, [illegible] seljast ja käiste ülalosast rikkalik[illegible] aga järgiwad nad ka rätsepa gen[illegible] nellfu kandjanna kapriisidele.

Pariisis, oktoober 1927.

Tallinna teated.

Tallinnas puudub ajakohane söögisaal,

selle asemel aga söögipoode küllalt.

Mis teob meis nõutu?

Tallinn on praegu seisukorras, kus tal puudub ajakohane söögisaal. Omal ajal oli neid õieti küll, kui Kirstani oma Harju mulksal kahe osakonnaga töötas ja rahuwast tungil täis oli. Hiljem asutas H. Silg famasse nuliihasse „Astoria", mis ka hästi minema hakkas ja osa lõunatajaid Kirstenilt oma juure tõmbas. Wiimane oli sunnitud teise poole sulgema ja nüüd sigines „Astoriasse" mõnigisugune ahuus, kes ettawõtte äna rentis, alla õlled ja weinid ja ülemisele korrale hariliku restorani käima pani. Kirsteini maja müümisega läperati seal söögisaal, „Astorias" aga toodi õõrts täiesti alumisele korrale, söögisaalt nimigi mandati enne seda ära.

Ja nüüd ongi pealinna elanik nõisuguses seisukorras, et pole ühtki ajakohast söögimaja, kus lõunas wõiks käia. Restoranides söömine pole meil mõnel aeaalt suunud, eikõl põlgab seda suur osa naisperet. Ka pereloonnad on sellega hõdas, kui et ainsa kaasi otse restoranni wõiks, kus joobnud inimesi õõtagi leidub. Teiseks on lõõtsrooli õpilastel keelatud restoranides käimine, olgugi ka wanemate seltsis.

Nii on praegu seisukord. Söögipoode meil ja on, mõnes kandis ülearugi, kuid mõisuguses seisukorras nad puhtuse, toitude wõiksuseiku ja maitsewuse poolest, seda on oma naha peal tunda saanud need, kes wõisjas söömas peatwad käima ja sealjuures napi rahakotiga läbi ajama.

Uuesti aastaks lõksid ja antti luba teale uuele restoranidele ja muudele alkoholi müügikohtadele, aga ükski mõni ettawõtja ei ajakohase söögimaja arwab, seda näitab tulewik.

Müügioskuse kursused.

Kaubanduswinglondade soostil korraldab noortenõuste kristlik ühing 20. oktoobrist alates müügioskuse kursused. Kursuste nõunandwasse komitesse kuuluwad: minister K. Kornel, kaubandus-töötuskoja esimees J. Puhk, suurtaupmees G. Tofer, direktor R. Uritam ja pangadirektor A. Teetsow.

Algaw kursus sisaldab loenguid, mõtlegi demonstratsioone, praktilisi kõnesid äriõeste poolt, kawade wõõrastamisi ja ülesõite nõunandeid.

Kursus wõtkab umbes 20 nädalat ja juhatab ühingu peasekretär H. S. Gott.

Kas jälle uus park?

Senine küllalt juba suur parklade arw ei suuda nõõtsawasti kõiki ringlondasid rahuldada, sest egas muidu ei kõnelda uuingisugusest ümbrusparade wõi mõjuaeanõõlude ühispanga asutamisest. Olemat juba 10-miljonilise aktsiakapitali kokku panduh jne.

Päästearmee juht naiste riietest.

Päästearmee komandant Eva Booth läks neil päewil oma Ameerika reisilt Londoni tagasi. Kohe intervjuureerisid teda ajakirjanikud, kes tahtsid kuulda tema arwamist tänapäewa naiste moe kohta. „Lühikesed kleidid on paremad kui pikad," ütles ta. „Pikad kleidid saawad wõikma ajal märjaks ja on jagadasti seesiraft kõpsuhaigusele alustajad. Ma olen ka lühikeste juuste poolt. Ma kandsin neid paljud aastaid tagasi ja tegin seda just tõõwishoidlistel põhjustel. Mulle meeldis wäga oma juuksid rapuhada, nagu seda hariliklult koerad teewad."

Päästearmee seaduste järele ei wõi naiste kuued lühikesed olla, waid wõiwad kõige enam 25 tm. maast lõppeda. Eva Boothil ei ole midagi selle wastu, kui naiste kuued tänapäewa moe järele õige lühikesed on.

Hindude tempel Londoni.

Esimene hõndude templi ehitamise kõrwa sai Londonis hiljuti walmis. London kaob jälle ühe uue wõõra rituaalsuse, seni olid seal Tiirgi mošhee, Budda pühamukiloft ja paljude teiste lähema ja kaugema Ida usunõude templid. Hindu tempel ehitatakse Hampsteadi ja selleks wajalise raha on annetanud üks Kolkatta mõisnik. Ühel ajal templiga ehitatakse ka üks wõõrastemaja, kus India ülikõlalised oma igapäewaseid leiba leiwad ja oma uju kõnnuste üle järele wõiwad mõtelda.

Faschistlik stiil.

Itaalia faschistlik lõõtsõõliste liit korraldab wõõtsilaste mõõbli walmistamise peale. Tingimusiks on, et mõõbel peab faschistlikus stiilis ehitatud olema. Tegemist on järelikult uue, Itaaliale ajakohase stiiliga. Uue mõõbliga tahetakse ehtida esimeses joones wõõtsrestaurante. Mõõmesugused ministeeriumid on annetanud üksnimetatud wõõtsilaste jaoks rahaliisi auhinde, peale selle saawad meistrid oma tiitlist hõbedast ja kullast mõõlestusmärgid.

Waikimine on kuld.

„Pea oma suu," õpetas kord energiline proua Josephine Lauke Chicagos oma meest ühel tõõmisel suwepõhjul 1914. a. „See on mulle õõtsesti meele järele," oli Henry Lauke lakooniline wastus. Mees läi sest ajast saadik waikijaks kaasolamiikuks Lauke majas. Mis ta proua Josephine kõik ette ei wõtnud, ei saanud ta siiski kunagi ühtki sõna mehe suust. Oma kahtluses wõis naine oma mehe kohtumiku juure, et see sunniks teda kõnelema. „Ma ollen kolm aastat kodus waikinud," seletas kaebealune mõõgeweele kohtunikule. „See läks mul hästi korda ja ma sain oodatud rahu. Ma ei waja sugugi kõnelemist tõõnaga ja ta teab, et mõõtku on minult midagi küsida." — „Härra Lauke kõnelema kundida ei soisa minu wõimuses," seletas kohtunik imestunud kaebajale. Henry oli aga waikul ja mõõnikord loobus siiski waikimisest.

Teater.

„Estoonia" teater.

Täna Wilde „Pisuhänd".

Alandatud hinnad.

Tänasele „Pisuhänna" etendusele on pääsetõhed aland. hindadega. Kaastegewad: Maria Riiling, Hilda Gleser, Paul Pinna, Hugo Laur, Alb. Üksip.

Homne Jarno operett „Esikosparunefs".

Manghami luftmäng „Viktoria" jõnab esitendusele tulewal teistpäewal, 25. oktoobril.

Teatribüroo.

Raadio.

Euroopa ringhäälingujaamade saatekawa esmaspäewal, 17. oktoobril.

TALLINN (408) 18.30 insener Olbrei: Raadiovestlus. 19.10 Friedebert Tuglas: Juhan Liivist. 19.40 päevaaudised. 20 orkestrikontsert. Suppé: Avamäng „Tantaluse piinad". Waldteufel: Nooruse unistused, valss. Metra: Roosid. Solist: pr. Valdmann, sopran. Verdi: Fantaasia „Aiidast". Scherapov: Kokainett. Solist: Georg King, trompet. Albert: Kirsi õied. Becce: Mälestused Kaprist. Fetras: Bummelmarss.

BERLIIN (483,9) 12—13.50 grammofon. 18—19 kergesiuline muusika. 23.30 öömuusika.

DAVENTRY-EXPERIMENTAL (491,8) 17 orkester. 18 sõjaväeorkester. 20.45 oktett. 22 Chopini helitööd. 22.30 bariton. 24.15—2.15 tantsumuusika.

HELSINGI (375) 12.05 triokon[illegible] 18 orkester. 18.50 päevaaud[illegible] kontsert. Suppé: Avamäng [illegible] õhtu Viinis". Strauss: Loo[illegible] pällumajanduslik loeng. [illegible] „Haavad". 21.25 orkester.

LONDON (361,4) Daventry ([illegible] sika. 20 ja 20.45 orelikont[illegible] orkester. 23.35 „Faust", [illegible] Mussorgski muusikaga.

KAUNAS (2000) 20.30 kontser[illegible]

KÖNIGSBERG (329,7) 17 mu[illegible] kapellikontsert. 21.30 Conr[illegible] õhtu: keelpillikvartett, klave[illegible]

KÖNIGSWUSTERHAUSEN ([illegible] gud: kunst keskajal, majand[illegible] eeskava.

LANGENBERG (468,8) 18—19 [illegible] sert. 21.15 retsitatsioonid. [illegible] puks kontsert kohvikust.

LENINGRAD (223,9) 15 gram[illegible] 18 hügieeniline loeng. 20 lo[illegible] päevaaudised.

MOSKVA (1450) 15 raadiop[illegible] 19.30 sümfooniakontsert.

PRAHA (348,9) 21—22.30 soli[illegible] 23.50 muusika restoranist.

RIIA (526,3) 20—22 kontsert;

STOKHOLM (454,5) Metsä[illegible] restoranist. 21.15 Prantsu[illegible] Sooloettekanded: viiul, soor[illegible]

VARSSAVI (1111) 19.15—20 [illegible] kontsert.

WIIN (517,2) 17.15 kontsert: orkester, viiul, tello.

Sing-Sing.

Wangide elust kuulsas Ameerika wanglas.

Ühes Itaalia ajalehes awaldab Arnoldo Fraccaroli huwitawa kirjelduse kuulsast Ameerika wanglast Sing-Singist. Toome siin sellest kirjutusest huwitawamad lõhad:

„Hudsoni ilusal kaldal asub Sing-Sing. Praegu peetakse Sing-Singis kinni 1686 karistatud isikut. Neist on 131 eluajaks wangi mõistetud. Ülejäänud on wabad. Nad on tegelikult wabad, kuid loomulikult ainult wangla müüride wahel, ja nad elawad siin kaunis mõnusalt, wähemalt wäljaspoolt waadatuna.

„Siin on karistatute kongid," selgitab meile üks ametnik, ja näitab koridori, milles on palju fissekäike. Igal kongil on kolm seina, neljanda asemel on raudwõred. Tõmu sellele on wõimalik iga filmapilk waadata, mis wangid teewad. Kongid on wäikesed, aga kaunis wiisakad ja peaaegu — piinlikult puhtad. Mööbel seisab koos ainult mõnusast magamisasemest ja kastist. Igal seinal on igasugused pildid, millega wangid on oma maitse järele oma kongi ehtinud. Seal on wäljalõikeid pildilehtedest, näitlejannade üleswõtteid, sagedasti ka joonistused, mis wangide eneste tehtud on. Oma kongi tuleb wang ainult magamiseks. Warahommikul, wastawa signaali peale, lahkub ta sellest ja ei lähe enne tagasi, kui alles õhtul. Tualett, wann, sõõgiajad, töö, sport, mäng ja koosolekud — need on wangide tegewused.

Et wange ka sellega tutwustada, mis sünnib wangla müüride taga, selleks on olemas ajalehekioskid, kus alati leiduwad wärsked lehed. Ka on olemas kool, kus õpetajateks muidugi wangid. Suur haigemaja ja filmaklinik, mida juhib üks tähtis professor, seisawad täiesti ajakõrgusel. Aga ka waimlised nõuded wõiwad rahuldust leida. Siin on kirik, mis wäga liberaalne: ta ühendab kõiki usklikke igasugustest uskudest.

Wangla ise on wäga ruumikas. Olemas on koosolekutesaalid, loengutesaalid, töökojad, õued, teater, aiad, lugemistoad jne. Kuskil ei ole üksiku isiku kinnisulgemist, kõik näib wabana ja rõõmsana. Wangid, kes on riietatud kõik halli riiusse, liiguwad ringi, ilma et ühtki wangiwahti oleks kuski näha. Neid on olemas küll mitu sada ja kõik relwadega warustatud, kuid nad hoiduwad tagaplaanile ja segawad ainult siis wangide tegewusse, kui see on hädatarwiline.

Enne lõunat on kõik wangid oma tegewuses. Ühed on rätsepad, teised kingsepad, kokad, pesijad jne. Igal on oma elukutse ja elukutseid on palju. Eranditult teeniwad nad igaüks kolm dollarit nädalas. Lõunaks kogunewad wangid sõõgisaali, kus antakse suppi, liha, aiawilja ja sagedasti ka jahutoite. Siis minnakse jälle tööle, jalutama, mängima, siis jälle õhtusöök ja õhtu lõpetawad igasugused kõnelused.

See peaks wangikoda olema? Mulle jätab ta igatahes korraliku pangsioonimulje.

Aeg-ajalt, aga õige harwa, katkub mõni wang põgeneda. Seejuures riskeeritakse alati eluga, sest muidu heasiidamlikud wangiwahid tabawad lastes suurepäraselt. Aga miks siis põgeneda? Missugune idee! Üks wang ütles mulle wäga õieti: „Siin sees on meil ometi palju parem, kui wäljas."

Tegelikult ei jäta wanglawalitsus ühtki wõimalust kasutamata, mis puutwad wangide elu mugawaks tegemisse. Et igaw ei oleks, on üles seatud raadioaparaat hääleköwendajaga, millega wõib kuulata iga kontserti Põhja-Ameerikast. Igal õhtul näidatakse teatrisaalis uusi filme ja igal reedel esineb warietectrupp ja mõnikord ka balleti trupp. Üks kord aastas, wastlapäeval, korraldawad wangid ise õhtu ja publik tuleb siis wäljast, makstes isiku pealt ühe dollari. Ja alati on sarnasel õhtul saal olmud puupüsti täis. Siis esinewad eranditult wangid.

Siiski on wanglas olemas pawiljon, millele ees hirmu tuntakse. See on „surmamaja". See on koht, kus saadetakse surmaotsused elektritoolil täide. Paremal ja pahemal pool fissekäiku seisawad kaks puud. Et suurt, massiiwset ust awada, selleks on waja kaks walwurit eriliste wõtmetega. Enne üks eesruum, siis tuleb see surmakammer. Madal lagi, mitte ühtki akent, ainult üks lamp, pesulaud, kontakt elektriwoolu jaoks ja nurgas neli istet pealtwaatajatele, wangla direktorile, arstidele ja adwokaatidele. Fataalne tool ise on toa keskpaigas. Esimesel pilgul wõib arwata, et see on ühe hambaarsti operatsioonitool. Toelt ja istmelt ripuwad alla mustad rihmad, millega surmamõistetu käed ja jalad kinni pannakse...

Selles surmakambris on elawate kirjast kustunud kogusummas 269 inimest, see teeb keskmiselt aasta kohta 10 surmamist, mis kinnipeetawate arwust õige wäikese protsendi wälja teeb."

Male.

Toimetaja A. Burmeister

Lõpumäng nr. 93.

„Päewalehe" originaal.

Kokku seadnud Gustaw Wehterstein (Wändras).

Mustad

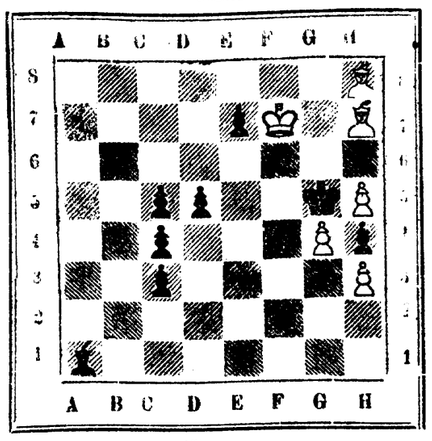

Walged

Walged: Kf7, Oh7 ja h8, Eg4, h3 ja h5.
Mustad: Kg5, Oa1, Ec3, c4, c5, b5, e7 ja h4.
Walged algawad ja wõidawad.

Maleteated.

TEMS-iesiwõistlused males, mis hiljuti algasid, on järgmised partiid läpule wiidud: Rinne wõitis Kappe't, A. Friedeman — Wendachi, Laurentius — Seppa, Israel — dr. Brasched, Rinne — Laurentiust, Laurentius — Kappet, kuna wiigi peale on jäänud partiid: Rinne-Wendach ja Israel-Raudwere.

Siendus. Eelmises maleosakonnas toodud hra Rinne simultaanseansi wõitjate nimestikus ei pea mitte olema Lipp, waid Liik.

Dr. J. Rahm — ueljas Soome meister.

Minewa kuu lõpul algas Helsingis järjekorraline turniir Soome meistri nime peale, millest osa wõtsid paremad Soome maletajad. Esimese auhinna ja Soome malemeistri nime sai dr. Rahm, wäga talentne maletaja, „Suomen Shakki" kaastööline ja „Uusi Suomi" maleosakonna toimetaja. Soowime õnne Tallinna maletajatele tuntud dr. J. Rahmile sarnase hiilgawa edu eest. Eelmistes turiirides Soome meistri nime olid saanud Tschepurnoff, Lindroos ja Heilimo. Et paljud Soome maletajad, kes osa wõtsid peaturniirist, wäga hästi Tallinnale tuntud, siis arwame, et üldine turniiri tulemus küllalt huwitaw on:

Kokku.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1. Rahm	—	0	1	1	0	½	1	1	1	0	1	1	7½
2. Krogius	1	—	½	½	1	1	0	1	½	1	0	½	7
3. Rasmusson	0	½	—	½	½	1	1	½	1	1	½	1	7
4. Wilen	0	½	½	—	1	½	½	1	½	1	½	1	7
5. Larsen	1	0	½	0	—	½	½	0	1	1	1	1	6½
6. Gofen	½	0	½	½	½	—	½	½	1	½	1	½	6
7. Streng	0	1	0	½	½	½	—	0	½	½	1	½	5
8. Terho	0	0	0	0	1	½	1	—	0	½	1	1	5
9. Winter	0	½	½	½	0	0	½	1	—	½	½	1	5
10. Malmberg	1	0	0	0	0	½	½	½	½	—	½	1	4½
11. Stenberg	0	1	0	½	0	0	0	0	½	½	—	1	3½
12. Gröning	0	½	½	0	0	½	½	0	0	0	0	—	2

Capablanca-Aljechini matschi seis: Capablanca +2, Aljechin +3, wiik 9.

R. Schalit'i ülesande nr. 297 lahendus.

1. Lh2—f4, Wf1 : f4,
2. We1—c1 annab matt.
1. (Lh2—f4), Rf8—e6,
2. Oe5—b6 annab matt.
1. (Lh2—f4), We8 : e5+,
2. Lf4 : e5 annab matt.
1. (Lh2—f4), Rg5—e4,
2. Oe5 : b4 annab matt.
1. (Lh2—f4), We8—e4,
2. Lf4—c1 annab matt.

Õiged lahendused saatsid: Ewald Karp, M. Wilson, Alfons R. Pachel ja W. Mikenas (Tallinnast), Martin Willemson (Pärmust).

Parti nr. 59.

Mängitud 21. juulil 1927. aastal Londoni maleolümpiaadil.

Sitsiilia awang.

Walged. Anatol Tschepurnoff (Soome).	Mustad. K. Hromádka (Tschechhoslowakkia).
1. e2—e4,	c7—c5,
2. Rg1—f3,	Rg8—f6,
3. Rb1—c3,	e7—e6,
4. e4—e5,	Rf6—d5,
5. b2—b3[1]),	Rd5 : c3,
6. d2 : c3,	b7—b5,
7. e5 : b6,	Of8 : b6[2]),
8. Of1—b5+,	Rb8—c6,
9. Ob5 : c6+,	b7 : c6,
10. Ld1—b3,	Ld8—e7,
11. Oc1—e3,	0—0,
12. 0—0—0[3]),	Od6—c7,
13. Ld3—c4,	Oc7—b6,
14. Rf3—e5,	a7—a5,
15. a2—a4,	f7—f6,
16. Re5—d3,	Oc8—a6
17. Oe3 : c5,	Le7—f7,
18. Lc4—b4,	Ob6 : c5,
19. Rd3 : c5,	Lf7—e7,
20. Lh4—b4,	Wa8—b8,
21. Lb4—e3,	Oa6—c8,
22. Wb1 : b8,	Wf8 : b8,
23. Kc1—b2,	c6—c5,
24. Wh1—e1,	Oc8—f5[4]),
25. c3—c4,	h7—h6,
27. h2—h3,	h6—h5,
26. f2—f4,	e5—e4,
28. Rc5—b3,	Le7—b6,
29. Rb3—f2,	Lb6—b2,
30. g2—g4,	h5 : g4,
31. h3 : g4,	Of5—h7,
32. Rf2 : e4,	Lb2—g2,
33. f4—f5[5]),	Lg2—h2,
34. Re4 : f6+.	Mustad andsid alla.

Märkused.

1) Kuigi pole hea, kuid wiib wastast eksituste teed peale.

2) Liig teoreetilisest mängitud. Peale 7. ..., Lb8 : b6 olekski mustad saanud kuningatiiwal neli etturit kolme wastu ja paremad schansid. Etturite topeldamine c-joonel on nõrk ja näitab warsti oma häwitawat mõju, sest c etturit kaitsta ei saa.

3) Walgete areng on tore. Musta wea pärast on walgete nõrk 5. käik tasakaalustatud.

4) Oleks pidanud mängima 24. ..., Le7—b6 ehk 24. ..., Le7—a7.

5) Oleks wõinud lohe Rr4 : f6+ mängida, kuid ka see kawal samm ei alahinda partiid. Walged mängisid partiid wäga hästi, mustad aga ebakindlalt.

Kirjawasins. K. K. (Tallinnas). Teie ülesanded kannatawad liig suure arwu wigurite ja pukta õlonoomiilse mati puudumise all. Soowitame Teile need ülesanded sama idee peale ümber töötada, et nad wastaksid ülaltoodud nõuetele.

Naljad.

„Kui mu maja enne kuut aastat maha põleb, maksate siis mulle terwe kindlustatud wäärtuse wälja?" — „Jah, teie saate siis 50.000 krooni." — „Aga kui ta juba paari nädala pärast maha põleb?" — „Siis lähete 5 aastaks wangi."

*

Armunud. Noor prunt: „Mõtled sa ka wahest minu peale?"

Peigmees: „Jah, terwe päew. Sest saadik kui meie kihlatud oleme, lasen ma enda igal päewal ühe tunni warem üles ajada, et wõikfin su peale kauem mõtelda."

*

Restoranis. Külaline (ühe wäga lahtlaselt lõhnawa toidu söömise järgi): „Ober, arwe!"

„Palun, mis teie sõite?"

„Jah, kui ma isegi seda teeks!"

*

„Tröösti end, Martin! Juba nelja nädala pärast oled sa tema juba unustanud!"

„Wõimatu! Kõik kihlakingitused ostsin ju järelmaksuga!"

*

„Millal on kõige parem aeg puudelt õunu maha raputada," küsib õpetaja.

„Siis, kui koer on kinni seotud," hüüab wäike õpilane.

*

Õpetaja: „Ütle mulle üks lause, kus sõna „aseaine" ette tuleb!"

Õpilane: Meie joome hommikul ja pärast lõunat kohwi."

Õpetaja: „Kus siin siis aseaine ette tuleb?"

Õpilane: „Kohwis!"

Wastutaw toimetaja V. Kenn

Wäljaandja Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

TALLINNA RAHVAULIKOOLIDE SELTS

Tallinna Rahwaülikooli järjekorralised loengud käesolewal nädalal (S. Kloostri tän. 16)

Esmaspäewa, 17. okt. Õigusteadl. A. Susi „Kuu tuurrahwaste riiklikud korraldused" (I loeng)

Majandust hra Schipai „Tähtsamaid õpetusi majandus eaduses" (I loeng)

Teisipäewal, 18. okt. Ajalool. M. Wälbe „Peatähke Eesti wanemas ajaloost" (III loeng)

Maj. Wäinaste „Eesti uuem proosakirjandus" (II loeng). Keemik A. Brachman „Keemiline söda" (I l.).

Kesknädalal 19. okt. Loodusteadl. W. Peet „Ilu looduses" (I loeng). Maadeteadl. J. Kents „Maateadusliku näh usi" (III loeng).

Neljapäewal, 20. okt. Matem. J. Grüntal „Matemaatika wõhukulle" (I loeng)

Dr. med. Lepp „Silmast ja silmahaigustest" (I l.)

Reedel, 21. okt. Kaswatusteadl. G. Susi „Köned emade ja isadele" (I l.). Kunstnik M. Laarman „Kujutawa kuns i arenemiskäik" (III loeng)

Loengute al. us igapäew kell 6 õhtu.

Juhatus.

Järjekorralised oksjonid

Tallinna linna pandimajas, Maneeshi tän. 4,

21. ja 25. okt. s. a. kell 10 h.

Müügile tulewad panditud asjad müüdele pealt 7% weebruarikuust saadik s. a. ma smata ja kõik need lähemaähtajalised pandid mitte maksutähtpäew möödunud.

Wiimane õieadu eaeg on 17. okt. s. a. Peale seda tähtpäewa oksjonile määratud pantide peale enam 7% wastu ei wõeta, wald pand.d tulewad müüa lunastada, kuna tasutawa wõlgnewa summa peale pandima a kasuks 3% trahwiraha arwatakse.

Pandimaja juhatus.

Tall.linna wal ehitusosak. ostab 580 k.-s. raudkiwe.

TALLINNA LINNAVALITSUS

Lepingumaksustatud kinnised pakkumised, märgusõna al. „KIW." tuewa 31 oktoobr.ks s a ehitusosakonda ära anda Pakkumise kindlustuseks tuleb 10 prots. pakutawast hinnast linnakassase sisse maksa ja kwiitung osakonnale esitada wõi wastawa summa peale panga garantii pakkumisele juure isada. Lähemaid teateid saab kella 11—12 ehitusosakonnast, Nunne t. 2.

Soowitakse rentida 25—40 HJ.

lokomobiili.

Pakkumised ühes renditingimustega saata: o.-ü. »EKO« kontorisse, Wiru tän. 13.

Teadaanne.

Wiljandi-Pärnu rahukogu kuulutab oma määruse põhjal 5. septembrist 1927. a. Willem Gustawi p. Pehz'i ja Katarina Pehz'i, sünd. Pikkuri, palwel, et nende wahel on 10. augustil 1927. a. abieluwaranduse lahutamise leping sõlmitud, mis on kinnitamiseks awaldatud Mõisakülа notaariuse aj. k. t. rahukohtuniku af. E. Johson'ile tema kantseleis 10. augustil 1927. a. not. reg. nr. 461 all ja mille järele eelnimetatud abielupaar on awalikult ära muutnud B. E. S. ettenähtud ühise waranduse ja sellepärast on neil õigus üksikult oma waranduse üle korraldusi teha ja kõike oma warandust oma heaksarwamise järele pruukida ja walitseda, kusjuures Willem Pehz enese on lahti ütelnud oma abikaasa waranduse walitsemise, korraldamise ja juhtimise õigusest. See leping on maksew praeguse kui ka tulewiku muretsetawa waranduse kohta. Lepinguosalised wastamisi üksteise wõlgade eest ei wastuta. Katarina Pehz'ile kuulub Pärnu maakonnas Woltweti wallas asuwa Woltweti asunduse järele oleva maatüki nr. 197, kogusuurus 0,75 tiinu, pidamise õigus rendilepingu, mis sõlmitud 20. juulil 1925. a. põllutööministeeriumi ja Willem Gustawi p. Pehz'i wahel, ja selle juure kuuluwa täiendusakti 12. aprillist 1927. a. alusel, ühes sellel ehitustrundil kaswawa wilja, wiljapuude ja marjapõõsastega, ja kõik, ilma eranditta, nende ühise korteri sisseseade, millest see ka koos ei seisa, nagu toamööbel, sõõgi- ja tööginõud jne., mis leidub nende ühises elukohas Woltweti asunduses krunt nr. 197, Pärnu maakonnas Woltweti wallas, kui ka muu wallaswaraga, mis seal tema waldamises on. Käesolewa lepingu wäärtuse hindawad nemad 75.000 mk. peale. Willem Pehz'il peale tema kanda olewate riiete ja pesu mingit warandust ei ole.

Wiljandis, 1. oktoobril 1927. a. Nr. 327.

H. akt nr. 327/27. a.

Rahukogu abiesimees (allkiri).

Abisekretär (allkiri).

Estoonia teater

Esmaspäewal, 17. oktoobril kell 1/8 õhtul alandatud hindadega

„P suhänd".

Ed. Wilde sõbrumäng 3 waat.

Teisipäewal, 18. oktoobril kell 1/8 õhtul

„Csikosperuness".

Jarno operett 3 waat. Pääsetähed 250—40 mk.

RAHWATEATER

Kesknädalal, 19. oktoobril alandatud hindadega

„Robert ja Bertram"

Jant laulu ja tantsuga 5 waat.

Neljapäewal, 20. oktoobril

„Piiramisseisukorras"

Naljamäng 4 waatuses.

Reedel, 21. okt. üldhindadega à 15 mk. — wiimast korda

„Olen sportlane"

Naljamäng 3 waatuses.

Algus igapäew kell 8 õhtul.

WENE TEATER

A. W. Pronikowi direktsioon. Saksa teatri ruumes.

Pühapäewal, 16. oktoobril s. a. tuntud näitleja

Leonid Utesowi

ainus mõõrusetendus M. S. Maradudina laastegewusel.

Kunstilise huumori õhtu.

Esitawa:

„Ну и денек"

— wanaaegne naljamäng laulu ja tantsuga L. O. Utesow — tõõta näitleja, gruusinlane, hulgus ja jurut.

„Женщина"

— Gogoli näidend. Kuidas seda mängitakse Moskwa Kunstiteatris, miniatüürteatris ja haltuurteatris Podloljossin — L. O. Utesow, konferansjee — M. S. Maradudina.

„Aaron Zudik" — komöödia ühes waatuses Zudik — L. O. Utjossow, madam Zudik — M. S. Maradudina. Swertschenko. Teffi ja teiste jutukesed, tannawad ette L. O. Utjossow ja M. S. Maradudina.

Algus kell 8 õhtul.

Pääsetähti müüdakse.

Arstid

Dr. med. WILMS.

Sugu- ja nahahaigused.

9—11 p. 5—6.

Maakri tän. 20. Sissek. Kama t. Kõnetr. 15-92.

Naisarst

dr. E. Gutkin-Belkin.

Naiste- ja sisehaigused.

Wiru tän. 4—1. Telef. 9—46. Wastuw. 10—12 ja 4—6.

E'an nüüd Wiru tän. 16, krt. 2.

Dr. E. Kaplan.

Nahk- ja suguhaigused.

Wastuw.: kl. 10—1 e. l. a 5—8

Müügil igas paremas äris Eestis

Helesení

patareisid tarwitades hoiate kokku raha! Üksti teine patarei ei ole sama hea, ärge laske end eksitada!

A.-S. Kapsi & Ko.

Liha- ja kalasuitsetajatele! Kõrgewäärtusikku Saksamaa

pähklipuu saepuru müüa

M. GONTSCHARSKY

waad- ja aamitööstuses Paldiski mn. 29.

Haaplusut üle tulnud

hambaarst

M. Aaots,

elab nüüd W. Karja tän. 3—1. Wastuwõtmine 10—1 ja 5—7.

Dr.

S. Markowitsch

Sisemisie haiguste eriarst.

Wastuw. 10—1 ja 4—6. Wene tän. 7—8, tõnetr. 13-13.

Palwekirjad

Palwekirjad

nõudmise, pärandusse, süüteo, abielulahu., tulumaksu, korteri, asjus jne. Edastaebused. Nõuandmine Lai tän. 9—3.

Tunnid

Raamatupidamise ja bilansitehnika õpetus

Narwa mnt. 9—4

Saksa keele

õpetus 150 m. kuus algajaile. Narwa mnt. 9—4.

Dipl. õpetajanna

annab hästi Inglise, Saksa, Wene ja Eesti keele tunde keskkooli kawa järele ja tõlgib. Imanta (S. Arehna) t. 35—8, teisel korral. Teine maja Kaasani kiriku kõrwal platsi ääres.

Wilumud õpetajanna annab

Saksa keele

tunde lastele ja täiskaswanutele. Nunne tän. 1—1.

Rakwere

maksab raamatupidamise on „Päewaleht" müügil „Päewalehe" sõnajõudmisel homm kl. 5—10 ja k. 6—9 õhtu.

Töötsimised

Wiisakas neiu

wajab mingisugust kohta, kas laste juure wõi wäikesesse perekonda, on soowitused, ja õmbleb. Pakk. sõn. „Wiisakas".

Wanem

naisterahwas

palub anda miskit tööd, on lastearmastaja ja teeb kõik mis juhtub. Teatada sõn. kuni 18. sp. „Wanem".

Kesteline naisterahwas palub miskit

teenistust,

kas pesuõmbleja juure, rätsepa käealuseks, klantstriijida juure, kontorikraamijaks, pesupesemist wõi ükskõik mis tööd. Teat. sõn. „Kesteline".

Rein

soowib rätsepa juure käealuseks. Pal. teat. sõn. „Soowin tööd".

Kõige uuemate wõimalustega sissefeatud

trükikoda

Kõige suuremad ja täielikumad rotatsioonmasinad, kiirpressid ja ladumasinad.

Kõige mitmekesisem trükitähtede walik.

Kõiketoda. Litograafia. Offsettrükk.

Tall. Eesti Kirj.-Üh. „Päewaleht"

Kõige suurem graafilistöötsus Eestis.

Müüakse

Botikuid

A. Gobowitsch

Wiru tän. 7

Wõistlemata head ja maitsewat:

Greeka halwaad biskwiite kompwekke wahweid

walmistab bisk.w. ja kompweditööstus

„Debora"

Tallinn, Lembitu 7, tel. 33-77.

Saadaval alati wärskelt järgm. kauplustes: W. Demin, J. Kree, Joh. Luts, J. Kakit, Th. Kaarman, B. Michelson, K. Puik, Feldt & Jäger, H. O. Waldmann.

Eht Inglise balatarihmad linoleum kummiwoolikud spiraalwoolikud a muud kummikaubad—soowitab

G. E. Bauer'i

äri Pikk tän 14 Tallinn

Müüja

Müüja

Müüja